

BANJALUČKE NOVINE

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA - BANJA LUKA

God III. Broj 81

Banja Luka, 11 mart 1955

Primjerak din. 10

POČELE SU DISKUSIJE O DRUŠTVENIM PLANOVIMA

Veliko interesovanje birača Banjalučkog sreza za ovogodišnji Društveni plan

Uz dobro izvršene pripreme u nedjelju 6 marta 1955 godine počela je diskusija na zborovima birača po predlogu društvenog plana i budžeta za srez banjalučki za 1955 godinu.

Perthodno obavljena diskusija po Saveznom i Republičkom društvenom planu, koje su obavile osnovne organizacije SSRN a kroz koju su se naši građani upoznali sa osnovnim postavkama plana i sa našom ekonomskom politikom za 1955 godinu, pobudila je interes kod birača, za plan i budžet sreza za ovu godinu što se je moglo i očekivati.

Da bi diskusija što bolje uspjela Savjet za privredu NOS-a pripremio je grupu stručnjaka koja pored odbornika na zborovima birača objašnjava karakteristike plana sreza. Već sada na prvim održanim zborovima navedene pripreme dolaze do izražaja.

U prvom redu osjeća se za razliku na ranije održane zborove birača veća masovnost, dok je diskusija mnogo principijelnija a predlozi i primjedbe zrelije.

To je pokazao održani zbor u Vrbani 6 ovoga mjeseca na kome je bilo prisutno 650 birača. Kroz diskusiju pojedinih birača ispoljila se želja za rješavanjem onih gorućih pitanja, za kojima teži naša zajednica i što je uglavnom i cilj politike koju vodimo u našoj zemlji. Tako su na ovome zboru istaknuta pitanja izgradnje škola, osnovnih i osmoljetki, izgradnje čitaonica u zabačenim selima, tamo gdje nema doma ili kakvih drugih prostora za okupljanje i kulturni život ljudi, zatim o proširenju trgovačke mreže, o mje-

rama protiv privrednog kriminala, o zdravstvenoj zaštiti i mjerama koje sami birači treba da poduzmu na sprečavanju oboljevanja a usvajajući navike higijenske kulture i slično.

Naročito pada u oči tretiranje pitanja unapređenja poljoprivrede. Vidi se da kod većeg dijela poljoprivrednih proizvođača postoji volja i želja za većom proizvodnjom ali im nedostaje potrebno stručno znanje. S toga je predlog odnosno zahtjev da se na ovo područje upute poljoprivredni stručnjaci, putem kratkog kursa upoznaju proizvođači o primjeni agro-tehničkih mjera i sredstava, naročito sada pred proljetne radove, naišao na opšte odobravanje i podršku svih prisutnih na ovome zboru.

Posebno treba istaći koliko je sada kod naših drugova u selu porasla svijest o potrebi, mjestu i ulozi domova kulture, čitaonica i slično. Predlog da se pride izgradnji čitaonica u selu Rebrovcu naišao je potporu svih prisutnih na zboru, a naročito drugova iz pomenutog sela koji su se obavezali izvesti radove u vrijednosti 100.000 dinara s tim da se isto toliko predvidi u budžetu sreza.

Ovakvu inicijativu naših građana i angažovanje njihovih ličnih sredstava u pomenute svrhe treba i dalje razvijati jer je to pozitivno, međutim kada se radi o angažovanju budžetskih sredstava NOS-a bi trebalo posebno razmotriti i dovesti u sklad sa opštim uslovima i mogućnostima koje vladaju u našoj zemlji, širini investicione izgradnje i borbe oko usklađivanja robno novčanih odnosa.

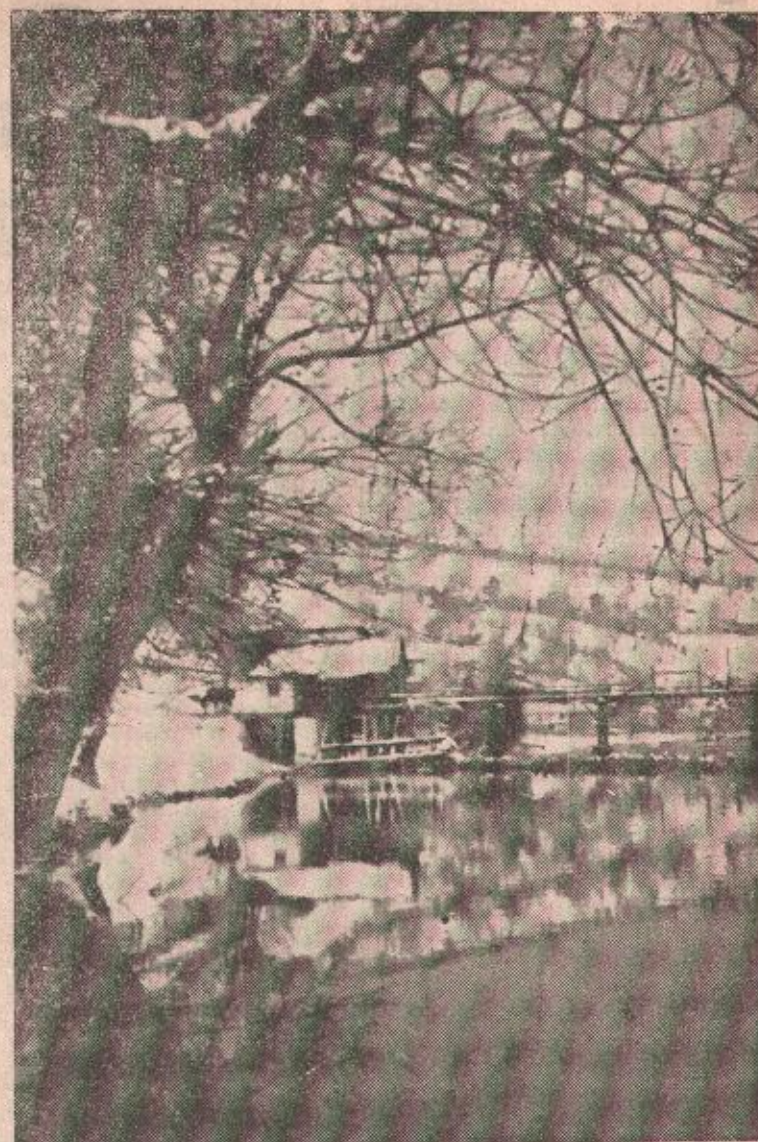
D. G.

Zboru birača u Motikama prisustvo- vao je narodni poslanik Slobodan Erceg

Počelo je održavanje zborova birača koji će dati svoje primjedbe na predlog društvenog plana i budžeta banjalučkog sreza. Poslije diskusije na zborovima birača, u privrednim i društvenim organizacijama, izradiće se definitivni nacrt društvenog plana i budžeta koje treba da donesu oba vijeća Narodnog odbora u drugoj polovini aprila. Savjet za privredu predvidio je dovoljno širok rok za diskusiju da bi se predlozi detaljno razmotrili i biračima mogla dati potrebna objašnjenja.

Jedan od prvih zborova birača po ovim pitanjima održan je u selu Motike kome je prisustvovao i narodni poslanik Slobodan Erceg. Birači pokazuju veliko interesovanje za daljnji razvitak novog privrednog sistema tako da je ovaj zbor veoma dobro posjećen i birači su živo učestvovali u diskusiji. Narodni poslanik Slobodan Erceg iscrpno je obrazložio osnovne smjernice privrednog razvika banjalučkog sreza, koje su postavljene u društvenom planu za ovu godinu, a zatim je iznio predlog raspodjele budžetskih sredstava. Birači su u cjelini usvojili predlog plana i budžeta koji pored ostalog, predviđaju i znatna sredstva za unapređenje poljoprivrede. U diskusiji o pojednostima, zbor birača je stavio predlog da se za ovu godinu planira i dovršenje puta Motike — Banja Luka, proširenje osnovne škole i elektrifikacija sela. Komisija Narodnog odbora sreza razradiće mogućnosti za ostvarenje ovih predloga a zatim će se prodiskutovati na zajedničkoj sjednici oba vijeća prilikom donošenja društvenog plana i budžeta. Na zahtjev birača, drug Slobodan Erceg je govorio o principima novog komunalnog uređenja sa posebnim osvrtom na formiranje opština na novoj osnovi.

K.

BANJA LUKA — MOST U GORNJEM SEHERU

Unapređenje poljoprivrede - osnovna karakteristika ovogodišnjeg Društvenog plana Banjalučkog sreza

Ovih dana je Savjet za privredu Narodnog odbora banjalučkog sreza predao na javnu diskusiju Predlog društvenog plana za 1955 godinu. U vezi s tim, ukazaćemo ovom prilikom samo na neke momente koji karakterišu Predlog društvenog plana banjalučkog sreza.

Predloženi plan predviđa povećanje ukupnog društvenog proizvoda sreza za 74% u odnosu na ostvarenje u 1954 godini ili za 39% u odnosu na postignutu proizvodnju u 1953 godini. Ovakvo značajno povećanje društvenog proizvoda u 1955 godini rezultat je uglavnom znatno povećanog obima građevinske djelatnosti u srezu.

Kada posmatramo strukturu prirede sreza po oblastima proizvodnje, kao i učešće pojedinih grana privrede u ukupnom društvenom proizvodu, (poljoprivreda sa 60%, industrija i rudarstvo 16%, šumarstvo oko 3%, građevinarstvo 17%, saobraćaj 1,8%, trgovina 1,1%, ugostiteljstvo 0,4% i zanatstvo 0,5% u 1955 godini) vidjećemo da je srez, po svome privrednom karakteru, poljoprivredni, iako je poljoprivredna proizvodnja još uvijek zaostala. Industrija i rudarstvo su nerazvijena oblast kao i ostale grane privrede. Industriji našeg sreza čine, ustvari, samo neki pogoni za eksploataciju drvene mase, PDI »Vrbas« i PDI »Borje« u Tesliću, pa i oni su uglavnom privremenog karaktera. Uslovi za industrijski razvitak sreza, naravno, postoje, što dokazuju i prvi koraci učinjeni dosada u oblasti rudarstva (otvaranje rudnika bokšita u Bočju, rudnik mermerska u Čelincu, priprema za otvaranje rudnika bariša u Cerićima - Ivanjska itd.) ali su sredstva našeg sreza bila nedovoljna da se čitavo područje geološki ispita i da se u ovoj oblasti privrede postigne veći napredak.

POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA POVEĆAVA SE ZA 11%

Savjet za privredu, pretresajući nacrt plana sreza za 1955 godinu, najviše se zadržavao na razmatranju i pretresu plana poljoprivredne proizvodnje, obzirom da je poljoprivredna oblast dominirajuća na srezu i da će se morati posvetiti puna pažnja njenom unapređenju. Prije pretresa predloga društvenog plana proizvodnje za

1955 godinu, razmotreno je ostvarenje plana u 1954 godini kao i mjere koje su činjene od strane sreza u toj godini na unapređenju poljoprivrede. I pored toga što je rod u 1954 godini podbacio a naročito kod bijelih žitarica i voća, ipak se mogu zabilježiti izvjesni uspjesi na unapređenju poljoprivredne proizvodnje u 1954 godini, a naročito u stočarstvu. Napomenućemo samo neke mjere koje su prošle godine preduzimate u srezu na unapređenju poljoprivrede. Osnovana su četiri poljoprivredna preduzeća i nekoliko poljoprivrednih ustanova, održana je uspješna stočarska izložba, cijepljen je veliki broj stoke protiv zaraznih bolesti, sprovedeno je vještačko oplođavanje stoke itd. Sve te mjere koje su u ovoj privrednoj oblasti učinjene, kao i pozitivne ekonomske mjere saveznih i republičkih zakonodavnih organa, stimulatивно su uticale na poljoprivredne proizvođače i doprinijele unapređenju proizvodnje. Tačno je i to da sve mjere, odnosno pomoć koju zajednica pruža selu, poljoprivredni proizvođači nisu u cjelosti iskoristili, što se naročito odrazilo u 1954 godini na korištenju investicionih kredita (nedostatak potrebne tehničke dokumentacije - elaborata). Međutim, uzrok tome je u prvom redu komplikovanost samog načina dobijanja kredita, kao i primjedba da u 1954 godini nisu bili do kraja raščišćeni imovinski odnosi kod bivših zadrugara SRZ-a. U ovoj 1955 godini, korištenje kredita doći će do većeg izražaja obzirom da su tehničke pripreme za to obavljene monogo bolje.

Ovdje treba dodati da će se u 1955 godini osnovati Fond za unapređenje poljoprivrede na srezu u iznosu od 7.193.000.- dinara, a koji će se utrošiti za premiranje proizvodnje kvalitetnog sjemena, naročito krmnog bilja, zatim sadnog i rasplodnog materijala, za premiranje usjeva u cilju uvođenja napredne agrotehnike, za demonstracione ogleda, za subvencioniranje odgoja kvalitetne priplodne stoke i stimulaciju izgradnje dubrišta i silosa, za organizovanje selekcionih stanica itd. i za izradu perspektivnog plana unapređenja poljoprivrede koji treba da predvidi način i vrijeme uvođenja kvalitetnog sjemenskog, rasplodnog i

(Nastavak na 3 strani)

SRESKA KONFERENCIJA SOCIJALISTIČKOG SAVEZA U BOSANSKOJ GRADIŠKI

Formiraće se tri komune

U sali Radničkog doma u Bosanskoj Gradišci održana je ovih dana sreska konferencija Socijalističkog saveza Bosanskogradiškog sreza. Konferenciji su pored delegata prisustvovali i predstavnici društvenih i privrednih organizacija iz Bosanske Gradiške, te gosti ispred organizacija Socijalističkog saveza iz Bosanske Dubice i Srpa.

Referat o radu organizacija Socijalističkog saveza u protekloj godini podnio je drug Dule Vidović, predsjednik Sreskog odbora Socijalističkog saveza. Referat je rezimirao rezultate u političkom, kulturnom, prosvjetnom i drugim oblastima rada Socijalističkog saveza. Govoreći o tome istovremeno je ukazano i na neke probleme koji se nalaze pred organizacijama i predloženi način kako da se ti problemi riješe.

— Čitav naš srez — rekao je u vezi s tim predsjednik Dule Vidović — nalazi se sada pred sprovo-

đenjem dva važna zadatka. Prvi je formiranje novih opština - komuna o čemu je već počela diskusija u srezu i drugi — unapređenje poljoprivrede kao osnovne privredne grane na našem području. Pretstoji nam, u vezi s tim, rad na širem popularisanju primjene agrotehničkih mjera, zatim na poljoprivrednom prosvjetovanju seljaka i rješavanju niza drugih problema vezanih za unapređenje poljoprivredne proizvodnje. Pred nama takođe stoji i rad na isušivanju Dolinskog područja itd. Od svih tih mjera zavisiće i tempo ekonomskog razvika budućih komuna na našem području.

Većina delegata, učestvujući u diskusiji, iznosili su konkretne rezultate rada postignute u selima prošle godine, koja je za razliku od ranijih, bila mnogo plodnija na svim poljima društvene aktivnosti. Mada nije urađeno sve, ipak ima lijepih rezultata. Izgrađeno je

nekoliko osnovnih škola i omladinskih domova, otvoreno je nekoliko čitaonica i biblioteka, izgrađena su dva partizanska groblja u koja su preneseni posmrtni ostaci od oko 100 palih boraca iz NOB-e, izgrađen i opravljen znatan dio seoskih puteva itd. Sve je to uglavnom urađeno na dobrovoljnoj osnovi učešćem članova Socijalističkog saveza. Vrijednost svih tih radova iznosi preko dvadeset miliona dinara. Takođe je održano niz zdravstvenih, domaćićkih, krojačkih, poljoprivrednih, opšte prosvjetnih i drugih tečajeva.

Najveću pažnju delegata privukao je popodnevni dio rada konferencije na kome je podnesen prijedlog o formiranju novih opština - komuna na području Bosanskogradiškog sreza. Ispred odborske komisije formirane prije izvjesnog vremena specijalno za tu svrhu, prijedlog je podnio drug

(Nastavak na 4 strani)

Rad na prosvjećenju žena može da bude još šire i svestranije organizovan

DOSADAŠNJA ISKUSTVA IZ RADA DOMAĆIČKIH I ZDRAV-STVENIH TEČAJEVA POKAZUJU DA SU ONI JEDNA OD NAJPRIKLADNIJIH FORMI ZA PROSVJEĆIVANJE ŽENE NA SELU

Rad na prosvjećenju naše žene, a posebno žene na selu, osnovni je zadatak ženskih društava i Saveza ženskih društava našeg grada i sreza. Na tim zadacima su i formirana u gradu i na srezu razna ženska društva.

U gradu su radila od sada tri ženska društva i to Društvo za kulturno uzdizanje žene u Gornjem Seheru i Budžaku i Društvo za zdravstveno prosvjećenje žena »Rada Vranješević« koje je djelovalo u cijelom gradu. Najplodniji rad je bio u društvu za zdravstveno prosvjećenje žena »Rada Vranješević«, što je i razumljivo, jer u tome društvu rade drugarice koje imaju najviše iskustva u radu sa ženama, a imaju i najbolje uslove za rad i mogućnosti pomoći od strane zdravstvenog kadra u gradu. Dok je u početku svog rada odbor društva organizovao sam sva predavanja, kurseve, seminare, patronažnu službu itd., u posljednjoj godini dana rad se odvijao preko pododbora u pojedinim kvartovima. Ovi pododbori su samostalno radili u svojim kvartovima i stvarno preuzeli sav posao u svome kvartu. Zbog toga se pokazalo da nema više potrebe da se ovim radom rukovodi iz centra, niti da za čitav grad postoji jedno društvo, te je Savez ženskih društava u zajednici sa rukovodstvom društva donio odluku da ovi pododbori izrastu u posebna društva po pojedinim kvartovima. Ovih dana će se održati i godišnje skupštine, na kojima će društva biti i formirana. Na taj način kvartovi će uzimati da iz opšte potrebe za prosvjećenjem naše žene odaberu one zadatke koji su im najpotrebniji za rješavanje, uzimajući u obzir nivo žena i njihove potrebe, kao i forme koje su im najpristupačnije. Tako će u našem gradu, po završenim skupštinama raditi šest ženskih društava. Sva ova društva rade na zdravstvenom i kulturnom uzdizanju žena, što je, neosporno i najvažnije, ali kad govorimo o gradu i ženama u gradu onda se osjeća i potreba da se formiraju i druga društva koja bi se šire bavila pitanjem podizanja domaćinstva uopšte.

Najvažniji problem za nas predstavlja prosvjećenje seoske žene i seoskog domaćinstva. Prosvjećenje seoske domaćice je široko, ono za nas znači uvođenje higijene u kuću i stvaranje higijenskih navika kod naših ljudi, podizanje djece, raznovrsnija ishrana, propagiranje povrtlarstva itd. Ovim poslovima se bave 9 ženskih društava na srezu. Na tom pitanju je ranijih godina radeno nešto, ali nedovoljno. Postojao je samo jedan pokretni domaćički tečaj koji je održao svega šest tečajeva za dvije godine dana. Ako bi se domaćičko prosvjećenje odvijalo jedino preko ovakvih tečajeva, taj rad bi bio vrlo spor, pošto on zahtjeva ogromne materijalne troškove oko opreme tečaja, itd. S druge strane ni naše materijalne mogućnosti nisu još takve da bismo mogli pružiti širokoj mreži ovakvih tečajeva. Radi toga je Savez ženskih društava u saradnji sa ženskim društvima u opštinama i prosvjetnim organima sreza, prišao organizovanju što većeg broja tečajeva za domaćičko prosvjećenje, koristeći sve mogućnosti — donošenje hrane od kuća i nošenje gotove kući, skupljanje priloga po selima, a davanje materijala za šivanje, da bi se mogla žena vježbati itd. Za rad i rukovođenje ovim tečajevima koristili smo u prvom redu iskustvije učiteljice osnovnih škola, kulturnije domaćice, krojačice itd. a pomoć u ovom poslu pružile su i učiteljice ženske stručne škole, koje su im davale uputstva za rad i na četiri tečaja odlazile po jedamput nedeljno da predaju. U toku ove zime radilo je na terenu sreza 15 ovakvih tečajeva od kojih je 5 ovih dana sa uspjehom

završilo rad. Oko četiri stotine žena pohađalo je ove tečajeve, što u odnosu na ranije godine predstavlja vidan napredak. Iako ne smatramo da nema na srezu još mnogo problema i da je, u odnosu na potrebe ovo vrlo malo, ipak je značajno da se spomene kao uspjeh, jer je to naš stalni zadatak na kome ćemo i dalje raditi.

Na selu postoji još jedan vid prosvjećenja o kome smatramo da treba na ovom mjestu govoriti. Radi se o zdravstvenim tečajevima za žensku seosku omladinu, kojih je trebalo da radi ove godine oko 60 sa preko 900 polaznica, a radilo je ustvari svega 20 sa oko 420 polaznica. Brigu o ovim tečajevima vodi uglavnom Crveni krst i ove godine pojedina ženska društva, uz nedovoljnu pomoć i Opštinskih odbora i omladinskih organizacija. Oko deset tečajeva je ovih dana završilo ovogodišnji program, a ispiti su pokazali da je znanje koje su djevojke na njima dobile zaista dobro i najpotrebnije za seosku ženu. Kod ovih tečajeva se svake godine kao problem postavlja neredovno pohađanje. Dosadašnje iskustvo nam je pokazalo da je mnogo bolji odziv na ove tečajeve kada se program dopuni sa domaćinstvom. Tako je ove godine na četiri tečaja, koja su vezala ovaj tečaj sa domaćinstvom polazak bio mnogo bolji. Smatram da bi ovo mogli učiniti svagdje, a pogotovo na drugoj godini tečaja, kada se uglavnom ponavlja gradivo iz prve godine i interes smanjuje. Pohađanje ovih tečajeva trebalo bi obavezno obezbijediti, jer ćemo samo na taj način omogućiti da nam buduća seoska domaćica bude naprednija od dosadašnje. U tom poslu treba da se najživlje angažuju odbori Socijalističkog saveza, ženska društva, organizacije Narodne omladine, Crveni krst i odbori vlasti, kojima je to i zadatak.

U našem gradu radi i niža ženska stručna škola, koja je, i pored slabijih uslova za rad, dala vrlo dobre rezultate. Ovu školu pohađaju djevojčice iz grada i okolnih sela sreza. Svakako da je ovaj rad mnogo kvalitetniji od tečajeva. Međutim ova škola, koja traje četiri godine, ne daje nikakve kvalifikacije, a ne smatra se ni osmogodišnjom školom, zato što se u njoj ne uče jezici. Savez ženskih društava je dao prijedlog da se ova škola reorijentiše na zanatsku u kojoj bi djevojčice sticale određene kvalifikacije i to one koje su u našem gradu najpotrebnije — dijetalna kuhinja, ugostiteljstvo itd. Isto tako pojedinih profila zdravstvenih kadrova kao: njegovateljica, bolničarki i babica nema dovoljno, te se pred zdravstvene ustanove i Narodni odbor grada postavlja pitanje formiranja ovih škola, gdje bi se mogle uključiti djevojčice — ratna siročad u prvom redu — i tako steći kvalifikacije.

Rad na domaćičkom prosvjećenju seoske žene može da bude još širi. Postoji mogućnost da se organizuje veći broj ovih tečajeva, ali se često puta postavlja pitanje kadra koji treba da rukovodi ovim tečajevima. Mi smatramo da bi uz sadašnju stručnu školu trebalo organizovati dvogodišnje školovanje za svršene učeniце osmoljetki koje bi se osposobile za rukovođenje tečajeva, a svoje znanje preko ljetnih mjeseci upotrijebile, što bi bilo na ovo školovanje uzimati svršene učeniце niže stručne škole, ozbiljne i dobre, koje bi bile i dobri rukovodioci tečajeva po selu. Na taj način bi došli do potrebnog kadra, bar za prvo vrijeme, za rukovođenje ovih tečajeva. A ako govorimo o prosvjećenju našeg naroda, za čim se očjeća velika potreba, onda ovaj rad na prosvjećenju žene, a posebno žene na selu zauzima prvo mjesto.

S. B.

Vaspitanje omladine - brigada društva, a ne samo omladinske organizacije

U rješavanju složene problematike političkog vaspitanja i stručnog obrazovanja omladine, omladinska organizacija Bañaluchkog sreza u prošloj godini postigla je vidne rezultate. Međutim vaspitanje omladine nije samo zadatak omladinske organizacije, već svih društvenih organizacija, a naročito porodica, škola i Socijalističkog saveza pozvani su da dadnu svoj doprinos u vaspitanju svjesnih graditelja socijalističke izgradnje.

Još uvijek u vaspitanju mladih ljudi pojedine organizacije nisu učinile ono što su mogle. Kod nekih (čak i rukovodilaca) nepravilno se gleda na rad, zadatak i ulogu omladinske organizacije. Činjenica je, naime da se kod nas u nekim selima pod pojmom Narodna omladina схвата игра, pjesma, zabava. Tačno je da mladost teži interesantnosti, a naša je zajednica dužna da život mladima učini interesantnim. Ali zadatak je Narodne omladine da zainteresuje mlade ljude za materijalni i ekonomski napredak naše socijalističke zajednice, da razvije radne navike, probudi mladenacke snage da postanu svjesne svoje veličine i naših ciljeva.

Na ovim pitanjima organizacija Narodne omladine u prošloj godini ispunjavala je svoju aktivnost i хватala se u koštac sa problemima. Niz kurseva i tečajeva za stručno obrazovanje poljoprivrednih proizvođača, čiji je inicijator Narodna omladina, govore o tome da se omladina bori za emancipaciju od konzervativizma, da se bori za podizanje svijesti proizvođača u poljoprivredi.

Za sve organizacije na Bañaluchkom srezu ne može se reći da su to postigli. Na opštinskoj konferenciji u Hanu Kolima oštro je kritikovano ranije rukovodstvo koje je zapustilo rad organizacije. Ali ni ostale organizacije na ovoj opštini, a

naročito organizacije Socijalističkog saveza nisu pružile pomoć omladini ne samo u vaspitanju, nego i u borbi protiv konzervativizma pojedinih roditelja, ili pak izvjesnih neprijateljskih elemenata koji nastoje da onemoguće rad omladinske organizacije i klevetu one koji u njoj rade. Pored toga na ovoj opštini postoji jedno схватање да жене и оmladina не треба да учествују у раду зборова бирача и других органа друштвене самоуправе и зато није случајно да их нико на ове скупове и не позива. Међутим, организација Народне оmladine мора полазити од поставки да је комуна основна јединица нашег друштвеног система и да у комуни све више самостално одлучују грађани. У комуни се ријешава и уз јачање њене материјалне основе, стално ће се рјешавати све већи број питања од животног интереса за све грађане наше земље. Чланови Народне оmladine су и чланови тога друштва и нема проблема за који они нису заинтересовани. Јер, учешће чланова Народне оmladine у раду органа самоуправе прије свега доприноси кретању напријед, они својим учешћем утичу на развитак, уче се и спремају да би сутра били способни да управљају, те износе своје проблеме пред заједницу, расчишћавају их и рјешавају.

Ако се овако постави улога организације Народне оmladine онда је конференција у праву што је критиковала не само рад оmladинског руководства, него поставила питање односа осталих друштвених организација према Народној оmladini.

Иако организација Народне оmladine на овој општини спада у ред слабих организација на овом sreзу, ипак се не смије прећи преко чињенице да се оmladина интересује за разна питања као што је питање рада културно-просвјетних друштва итд. У селу Колима преко 50 оmladинаца позајмљује књиге из школске библиотеке и читају их. У овом селу се пријавило преко 50 оmladинаца за полjoprивредни теčaj. Међутим, теčaj није одржан ради снијега јер на овом теčaju ће се вршити неки огледи из ливадарства и пашњака.

Уз активан рад учитеља, оmladина у Рекавицама учи свирање а поставили су питање и понашања оmladинаца у друштву, оштро критикујући став појединих сеоских „дилкоша“ који се банално изражавају пред другарицама члановима организације, чиме руше углед организације Народне оmladine.

Није само ово једина организација којој остали друштвени фактори не посвећују довољно пажње. Такав случај је са оmladинским драмским студијом у Бањој Луци. Овај студио нашао је садржај свога рада и настоји да освјетли програме и да у њих унесе нешто новije, уметнички вриједније и оригиналније. Захваљујући томе, драмски студио је већ да сада успио да окупи преко 60 оmladинаца и 30 пионира који активно учествују у раду. И не само то. Њихове прве приредбе и масовне посјете на њима упозорјавају на вриједност ствари које су они давали, те захтјева да се више пажње посвети њиховом раду. Али, културно-умјетничко друштво младих „Веселин Маслеша“, иако је то централно оmladинско друштво у којем учествује не само радничка, него и школска оmladина, препуштено је бризи само организације Народне оmladine. У прошлој години овоме друштву само је Среско синдикално вијеће дало материјалну помоћ у износу од 30.000 динара, а спортском клубу „Борац“ дата је помоћ у износу од 50.000 динара.

J. K.

O jednom problemu dječje bolnice

— Izliječenu djecu, poneki roditelji, da bi se oslobodili obaveza prema njima, ne odnose kući te Uprava ne zna šta će s njima. U pitanju su znatni, a nepotrebni izdaci zajednice, i zadržavanje mjesta neophodnih za nove pacijente —

Po Zakonu o suzbijanju zaraznih bolesti, bolničko liječenje je, na cijeloj teritoriji FNRJ, besplatno kako za odrasle tako i za djecu. Pored toga, zajednica je omogućila da djeca do dvanaest mjeseci budu besplatno liječena bez obzira na vrstu bolesti i nezavisno od toga da li su im roditelji socijalno osigurani ili nisu. No dešava se vrlo često da baš znajući za tu mogućnost neki roditelji, prilikom upisa djece u bolnicu, prikrivaju starost djeteta. Međutim, takvi roditelji se najčešće varaju u svojoj naivnoj »računici«, dobrom oku stručnjaka teško se može podvaliti, jer postoje mnogi znaci i metode po kojima se skoro stotocentnom tačnošću može odrediti starost djeteta takvog uzrasta, a kad ponekad, uslijed prenatrpanosti Ambulante, takva »podvala« i uspije, to se opet sveti roditeljima — pogrešno prikazana starost djeteta ometa pravilan rad pedijatra koji treba da odredi, prema godinama starosti, veću ili manju dozu lijeka, što naravno, znatno otežava liječenje bolesnika.

Pored olakšica koje smo već naveli, sva preškolaska djeca uživaju još jednu beneficiju pri liječenju. Polovina cjelokupnog njihovog bolničkog troška pada na teret Narodnog odbora ili Zavoda za socijalno osiguranje. Međutim, i to se vrlo često, od strane nekih roditelja, zloupotrebljava. Jedan bolesnički dan prosječno po obračunu, iznosi 750—850 dinara, a pošto roditelji, u većini slučajeva, ne snose direktno te troškove, dešava se da njihova djeca, koja su izliječena i formalno već otpuštena kućama, leže i dalje u bolnici čak i po ne-

koliko mjeseci, jer roditelji ne dolaze po njih.

Bolnički troškovi su svakim danom sve veći te ovo ne samo što povećava troškove liječenja nego nanosi i materijalnu štetu zajednici. I najzad nepotrebno se zauzimaju bolnička mjesta neopravdano za prijem novih bolesnika čiji su ponekad životi u pitanju.

Jedan od ozbiljnih problema Uprave cijele Dječje bolnice jesu i napuštena bolesna djeca. Na drugom odjeljenju Dječje bolnice nalazi se već više godina djevojčica Emira Hasić. U bolnicu je donesena kad joj je bilo dva mjeseca. Za njenu majku Uprava bolnice je jedno vrijeme znala. Radila je u Banjoj Luci, ali se kasnije izgubila. Mala Emira sada već ima četiri godine i, obzirom na prirodu njene bolesti, trebalo bi je uputiti u Zavod za defektnu djecu u Sarajevu. U tome bi trebali da pomognu i organi Narodnog odbora

grada, jer dosadašnja nastojanja Uprave bolnice, u tom pravcu, nisu urodila plodom. Međutim pored male Emire, u bolnici se nalaze i još neka djece koja su inače potpuno normalna i sada već zdrava: mali Vlado, kome je sada tri godine, Branko, koji takođe živi već dvije godine u bolnici, zatim Dragan i Mira koje već ima pet godina.

Može se s pravom postaviti pitanje: kakve su to majke koje mogu tako lako da se »riješ« svoje djece? Takvi postupci su ne samo nečovječni i nehumani, nego i protivzakoniti i za to bi trebali da se ozbiljnije zainteresuju i organi vlasti. Sva ova djeca imaju po nekog od bliže ili dalje rodbine koji bi mogli da se o njima brinu, ili bi pak tu djecu trebalo smjestiti u Dornove. U svakom slučaju u Dječjoj bolnici im nije mjesto jer su sada fizički potpuno zdrava.

Vera POPOVIĆ

Znatan doprinos Vodne zajednice „Lijevča Polja“ za unapređenje poljoprivrede

Članovi Vodne zajednice „Lijevča Polja“ Bos. Gradiška održali su redovnu godišnju skupštinu 20 februara 1955 godine. Skupštini je pored četiri stotine članova i gostiju prisustvovao i član Izvršnog vijeća BiH i poslanik za srez Bos. Gradišku Ljubo Babić. Izvještaj o radu vodne zajednice podnio je direktor Rastko Mekulić. Područje na kome ova Vodna zajednica izvodi radove obuhvata površinu od oko 26.747 hektara zemljišta, koje se uglavnom nalazi na terenu Bos. Gradiškog sreza i djelomično na je izgrađen sistem kanala u dužini od 50 km. i nasipa 165 km. Vrijednost dosadašnjih radova procjenjuje se na 1.200.000.000 dinara, prema sadašnjim cijenama. Građevna struktura ovih radova nije u dovoljnoj mjeri odgovarala tehničkim uslovima zbog nedovoljne pažnje pri njihovom izvođenju. Radi toga je u posljednjih dvadeset godina došlo u više navrata do odronjavanja, prelijevanja i prodora na ovim nasipima - kanalima.

Radovi na podizanju pumpne stanice u Gornjoj Dolini privode se kraju. Do jula ove godine biće sproveden dalekovod od Banje Luke do Doline preko Topole. Sprovedenjem ovog dalekovoda omogućice se melioracija i elektrifikacija nekoliko sela što će bez sumnje imati odraza na poboljšanje životnih uslova kod ovdašnjih seljaka.

Istušenjem ovog Dolinskog područja povećace se prinos po hektaru za oko 9.000 dinara zasijavanjem sadašnjih biljnih kultura, a promjenom (ako bi se prešlo na

zasijavanje drugih industrijskih kultura) doprinos bi se povećao na 13.500 dinara po hektaru.

St. Vak.

Društvo naprednih pčelara u Ključu organizovalo seminar za pčelare

Društvo naprednih pčelara u Ključu uz pomoć zemljoradničkih zadruga Sreskog zadrugnog saveza i Narodnog odbora sreza, organizovalo je prošlog mjeseca desetodnevni seminar za upoznavanje pčelara sa savremenijim načinom uzgoja pčela, a za koji na ovom srezu postoje dobre mogućnosti. Kroz predavanja koja je održao pretstavnik Saveza pčelarskih društava NR BiH, polaznicima seminara ukazano je na prednost preorijentacije dosadašnjeg načina uzgoja pčela. Naime, dosada se uzgoj pčela obavljao po sistemu prostih kolonija sa nepokretnim sahem, što nije omogućavalo postizanje nekih znatnijih uspjeha u unapređenju ove korisne grane privrede. Konstatovano je da na području sreza postoje dobri uslovi za gajenje pčela, obzirom da veći dio poljoprivredne površine zauzimaju livade i voćnjaci koji inače obiluju kvalitetnom pašom. Da bi se iskoristile sve ove mogućnosti, društvo pčelara u Ključu će ove godine organizovati i petodnevni seminar na koji bi se okupilo što veći broj pčelara.

P. P.

Unapređenje poljoprivrede - osnovna karakteristika ovogodišnjeg Društvenog plana banjalučkog sreza

(Nastavak sa 1 strane)

sadnog materijala, kako bi se, pa i u nešto dužem periodu, likvidiralo sa nerentabilnim sortama i neproduktivnim pasminama, a na bazi reonizacije područja. Važno je napomenuti i to, da srez neće učestvovati u dobiti zemljoradničkih zadruga, nego će one taj iznos trošiti na unapređenje poljoprivrede. Na osnovu svih tih mjera, Predlog plana predviđa povećanje poljoprivredne proizvodnje za 11% u odnosu na planiranu proizvodnju u 1954 godini računajući vrijednost proizvoda po cijenama 1954 godine. Ako bismo se, međutim, poslužili cijenama koje se predviđaju u 1955 godini (izvjesno povećanje cijena kod bijelih žitarica, industrijskog bilja i stoke) vrijednost ukupne ovogodišnje poljoprivredne proizvodnje biće, u tom slučaju za oko 20% od prošlogodišnje. Predlog plana predviđa ove godine veću proizvodnju i u odnosu na skoro rekordnu 1953 godinu i to za 2,30%. Kroz Predlog plana data je dosta opširna dokumentacija o predloženoj povećanju poljoprivredne proizvodnje.

PREDVIĐA SE SMANJENJE SJEČE DRVNE MASE ZA 13%

Predlog plana za 1955 godinu predviđa manju sječu drvne mase za 13% u odnosu na izvršene sječe u 1954 godini. Smanjenje se naročito predviđa kod ogrevnog drveta. Za razliku od proteklih godina sada se mnogo više poklanja pažnja uzgoju i zaštiti šume, kako od strane šumskih organa tako i od strane lokalnih organa vlasti. U 1955 godini se predviđa obrazovanje fonda za šumarstvo u iznosu od 24.800.000.-dinara. Na sjednici Savjeta za privredu o ovoj oblasti privrede bilo je mnogo riječi i diskusije o tome kako i na koji način zaštititi šumu od nepotrebne sječe, jer na srezu još uvijek postoji veliki broj otvo-

renih ognjišta i upravo se na taj način najviše uništava drvo. Bilo je i lijepih predloga: mišljenja kako prići likvidaciji otvorenih ognjišta na području sreza kao što su: davanje kredita uz dosta visoke regrese za nabavku peći, a u krajnjem slučaju oporezivanje domaćinstava koja se služe otvorenim ognjištem, zatim zabrana gradnje kuća sa otvorenim ognjištima, pooštavanje kaznenih mjera itd. Savjet je mišljenja da o ovim vrlo važnim pitanjima zbrovi birača treba da se zadrže i da daju svoje predloge i mišljenja.

ZANATSTVO JE ZASTUP-LJENO SA 0,5% U UKUP-NOM DRUŠTVENOM PROIZVODU SREZA

Zanatstvo je na srezu vrlo nerazvijeno iako postoje uslovi da se razvije, kako kod opštredruštvenog i zadrugnog, tako i kod privatnog sektora. Na području sreza nema ni jedne radionice sa preko 5 radnika, osim radionice „Poljoremonta“ u Dervišima. Vrlo mali broj zanatlija obavlja svoju djelatnost sa vrlo slabim i primitivnim sredstvima za rad. Može se reći da su zemljoradničke zadruge ovu vrlo važnu djelatnost zapostavile i izgubile iz vida, a preko koje bi se više mogle približiti samim proizvođačima - zadrugarima. Unapređenju i razvijanju zanatstva, dovoljno pažnje treba da posvete i lokalni organi vlasti — opštine dosada nisu mnogo učinile u ovoj vrlo važnoj grani privredne djelatnosti, a postoje ne samo stvarne potrebe već i realne mogućnosti za razvijanje i podizanje zanatstva u svakoj opštini našeg sreza. Svakako da se buduće komune ovom pitanju prilaziti na drugi način.

Vitimir Damjanović

Opštem i stručnom obrazovanju radnika na Mrkošićkom srezu poklana se velika pažnja

Na nedavno održanim sjednicama Sreskog odbora Socijalističkog saveza i Sreskog sindikalnog vijeća u Mrkošićkom Gradu analizirano je stanje školskog i stručnog obrazovanja radnika i njihovom učenju u radu samoupravnih organa u preduzećima. Pri tom su analize pokazale da od 1.701 radnika, koliko ih je sveukupno zaposleno 39,7 od sto otpada na nepismene, a 18 od sto polupismene. Iz ovih podataka moglo se zaključiti da preko 50 od sto zaposlenih radnika na srezu nema ni najosnovniju naobrazbu — osnovnu školu.

Na temelju tih analiza i zaključaka Sreskog odbora Socijalističkog saveza i Sreskog sindikalnog vijeća već se prišlo rješavanju ovog problema. Zasad, kao prva forma otvoriše se analfabetski tečajevi na radištimama Pogona za eksploataciju šuma Mliništa i na radištimama građevinskog preduzeća

„Graditelj“ u Mrkošićkom Gradu, gdje je naročito došla do izražaja niska školaska i stručna naobrazba radnika. Pored toga u gradu se za sve radnike preduzeća „Metalac“ i zanatske radnike otvaraaju dvogodišnje škole za ekonomsko obrazovanje. Posebno se otvara škola za organe upravljanja, a posebno za ostale radnike, jer se imalo u vidu to, da se što više nastava, vodeći računa o opštoj naobrazbi, približi ljudima. Na njima će držati predavanja najuzdignutiji privredni i politički radnici, a za neke predmete koristiše se stručni službenici i nastavnici — učitelji.

Preduzeća su za ove svrhe obezbjedila prostoriije i potrebna materijalna sredstva, a učila i nastavno osoblje Savjet za prosvjetu i kulturu u Mrkošićkom Gradu.

Na prvim predavanjima zapazeno je da dobar broj radnika

ne prisustvuje nastavi. Međutim putem sindikalnih podružnica i drugih faktora forsira se što masovnije posjeta predavanja, jer to uglavnom osigurava mnogo veći uspjeh ovog zadatka. Te forme uzdizanja omogućuje radnicima da što više схвате svoju ulogu u sistemu samoupravljanja.

Radivoj JARIĆ

Regulacioni plan Bosanske Gradiške radiće se ove godine

U Bosanskoj Gradiški održana je ovih dana sjednica oba vijeća Narodnog odbora sreza na kojoj je opširno razmatrano nekoliko aktuelnih pitanja iz komunalne izgradnje. Na osnovu predloga koje je podnio Savjet za komunalne poslove, oba vijeća Narodnog odbora sreza složila su se između ostalog i u pogledu izrade regulacionog plana na mjestu i priprema elaborata za izgradnju nekoliko komunalnih objekata. Pored toga raspravljano je i o stanju seoskih puteva, mostova, javnih kupatila i ostalih sanitarnih objekata na području sreza. Između ostalog zaključeno je da se uputi predlog Narodnoj skupštini Bosne i Hercegovine za donošenje zakona o opravci i održavanju seoskih puteva. Poslije sjednice održan je sastanak grupe stručnjaka iz Zareba i pretstavnika Narodnog odbora sreza na kome su razmatrana neka pitanja u vezi izrade regulacionog plana.

St. Vak.

Ekскурzija zadrugara Bosanske Krajine i Istočne Bosne

Ovih dana vratila se sa šestodnevne ekscurzije po Sloveniji i Hrvatskoj grupa od 80 zadrugara Bosanske Krajine i Istočne Bosne. Za vrijeme ekscurzije zadrugari su obišli nekoliko uzornih zadruga i poljoprivrednih dobara Slovenije da bi se upoznali sa njihovim radom i iskustvima u unapređenju poljoprivredne proizvodnje, a pored toga oni su obišli i značajne kulturno-istorijske znamenitosti i nekoliko većih industrijskih preduzeća ove republike. Grupa zadrugara je za vrijeme boravka u Ljubljani posjetila grobnicu Narodnih heroja Slovenije i odala poštu Narodnom heroju Borisu Kidriču, a potom su razgledali Tvornicu Litostroj, najveću zadrugu mljekarar u Kranju, poljoprivredno dobro u Kočevju i Veliko Lašče — poznati zadrugni centar Slovenije. Ovdje su se zadrugari pored ostalog upoznali i sa proizvodnjom raznih predmeta kućne radinosti, koja se kao sporedna ali vrlo korisna grana privrede sve više razvija u tamošnjim zadrugama. U ekscurziji su pored zadrugara iz srezova Istočne Bosne učestvovali zadrugari iz Mrkošićkog, Kotorvarškog, Jajčackog, Srbačkog, Dubičkog i Prnjavorskog sreza, dok iz Banjalučkog sreza, iako najvećeg, nije učestvovao nijedan zadrugar.

M. AHMETASEVIĆ

Pretpošte sedmice mnogi strukovni savezi sindikata BiH održali su u raznim gradovima naše Republike svoje godišnje skupštine. Delegati Sindikata zanatskih radnika BiH i Sindikata radnika prehrambene i duvanske industrije sastali su se pretpošte nedelje u Banjoj Luci i na svojim godišnjim skupštinama razmotrili niz važnih problema iz svog djelokruga rada

Komuna — da ili ne?

Otkako je u dnevnoj štampi počela diskusija o komunama Kozarac nije mirovao. Svugdje se govorilo o Kozarcu, raspravljalo se o njegovim sredstvima i slično. Kozaračka opština broji danas 14.000 stanovnika od kojih su oko 30% radnici. Prema izvaji pretsjednika opštine dohodak bi iznosio nešto oko 25 miliona dinara, a na budžetske rashode otpalo bi 18 miliona.

U Kozarcu postoje uslovi za proširivanje kamenoloma i za otvaranje nekoliko krečana jer postoji odličan krečnjak. Ako bi Kozarac postao komuna njemu bi pripala neka sela kao Kovljani i jedan dio D. Garevaca što bi iznosilo povećanje stanovništva za 2-3.000. Iz svojih sredstava mogli bi pokriti budžetske rashode a za investiranje morali bi dobiti pomoć od zajednice komun.

Stanovništvo je za komunu. Diskusija se vodi na svakom mjestu, ali pojedini reakcionarni elementi iskorištavaju ovo raspoloženje mase u svoje svrhe pronoseći razne glasine kako bi stvorili dva tabora.

Sveopšte je mišljenje da bi Kozarac kao komuna mogao se samostalno održavati za 3-4 godine, ako bi u tom periodu zajednica komuna pomogla ga u iznosu od 120 miliona dinara, što bi značilo oko 30 miliona godišnje. Za sada su najveći problem školstvo i stambene prostoriije. Morala bi se graditi jedna škola, jer sadašnje prostoriije ne odgovaraju broju od 700 učenika.

Uzevši u obzir sve elemente stanovništvo Kozarca smatra da bi Kozarac mogao biti komuna.

T. DUDUKOVIĆ

Održana godišnja skupština DVD u Ključu

Ovih dana u Ključu je održana redovna godišnja skupština DVD, na kojoj je podnesen izvještaj o dosadašnjem radu, doneseni zaključci, budžet i izabran novi upravni odbor društva.

Na skupštini je konstatovano, da je društvo u prošlog godini dobro radilo i da je u svom radu imalo vidnih rezultata na stručnom osposobljavanju svojih članova. Tako je u prošlog godini od 32 aktivna člana položilo ispite za vatrogasce

26 članova, a 6 članova nije pristupilo ispitu jer nisu imali navršeni 6 mjeseci u vatrogasnoj službi.

Pored toga, društvo je u prošlog godini omogućilo pionirski podmladak vatrogastva od 11 članova. U zaključcima je predviđeno da se u ovoj godini podmladak omasovi sa 30 članova. Ovo vatrogasno društvo je u toku prošle godine izvršilo nekoliko pokaznih vježbi pred građanstvom.

P. R.

Formiraće se tri komune

(Nastavak sa 1 strane)

Radovan Makić, predsjednik Narodnog odbora sreza. Na području sadašnjeg Bosanskogradiškog sreza trebalo bi, prema prijedlogu pomenute komisije, formirati tri nove opštine - komune i to u Bosanskoj Gradišci, Podgradcima i Novoj Topoli. Komuna u Bosanskoj Gradišci sastojala bi se od sadašnjih opština Bosanska Gradiška i Laminci. Osim toga, u sastav ove komune ušli bi i dijelovi Vrbaske, Bistrice i Gašnice. U sastav Bosanskogradiške komune ušla bi sela Botar, Bukovac, Bukvič, Cerovljani, Cimirovi i Čelinovac, a od opštine Cerovljani selo Lužani.

Nova opština Podgradci sastojala bi se od cjelokupne sadašnje opštine Podgradci, a takođe bi u sastav te komune ušla i sela Trebovljani iz sadašnje opštine Bistrica, Dragelji iz sadašnje opštine Cerovljani, te Turjak, Grbaveci, Kijeveci, Kozara, Mičije, Samardžije i Trnovac iz sadašnje opštine Turjak.

Opština Nova Topola sastojala bi se od cjelokupnih sadašnjih opština Nove Topole i Romanovci, te sela Jazovac, Gornja, Srednja i Donja Jurkovića i Šaškinovci iz sadašnje opštine Turjak, zatim sela Lilići, Razboj, Kladari, Glamocani, Bardača, Kukulje i Bajinci iz sadašnje opštine Razboj sreza Srbačkog.

Opština Bosanska Gradiška prostirala bi se duž rijeke Save od Orahove do Srbačkog sreza. Glavna grana privrede ostala bi i dalje poljoprivreda, a zatim bi došli trgovina, ugostiteljstvo i zanatstvo. U ovoj komuni ima takođe uslova i za razvoj preradačke industrije i otvaranje rudnika mramora i kreča u Bistrici i Gašnici. Dopršenja započeti radova na melioraciji Dolinskog područja znatno će se povećati prinose od poljoprivrede. Ova opština brojala bi oko 20.718 stanovnika.

Buduća opština Podgradci nalazi se na obroncima Kozare. Na njejoj teritoriji nalazi se jedan po-

gon drvene industrije preduzeća »Vrbas« iz Banje Luke, a postoje uslovi za preorijentaciju proizvodnje na polufinalnu i finalnu proizvodnju (namještaja, furnira, sanduka itd.). Postoje takođe i uslovi za otvaranje rudnika uglja i željeza pošto se na tom području nalaze znatne rezerve ove rudače. No i pored toga poljoprivreda za danas zauzima prvo mjesto na tom području. Ova komuna imala bi zasada jednu osmogodišnju školu, zdravstvenu i veterinarsku ambulantu kao i izgrađene stanbene zgrade, razvijenu trgovinu i ugostiteljstvo i niz drugih korisnih objekata. Ta opština brojala bi oko 10.000 stanovnika.

Opština Nova Topola ima Državno poljoprivredno dobro »Mladen Stojanović« i »Ljeverce«, zatim mašinsku radionu, koja ima uslove da se uz manja investiciona ulaganja razvije u manju tvornicu nekih finalnih proizvoda, a u izgradnji je veliki mlin na valjke čiji će kapacitet biti tri vagona bijelih žitarica dnevno. Pored mlina predviđa se izgradnja velikog silosa koji će moći da primi 300 vagona žitarica. Komuna bi imala osmogodišnju školu, razvijenu trgovačku i ugostiteljsku mrežu, kao i potrebne stanbene prostorije. Nova opština imala bi 22.279 stanovnika.

Nakon počinjenog komisiskog prijedloga o teritorijalnoj podjeli nastala je živa diskusija. Kroz diskusiju je konstatovano da je prijedlog komisije dobar, jer odgovara stvarnim uslovima. Neki delegati su isticali, međutim, i želje nekih seljaka suprotne prijedlogu komisije. Konferencija je, međutim, poslila iscrpno razmatranja, ipak prihvatila prijedlog komisije.

Na kraju je konferencija izabrala novi Sreski odbor Socijalističkog saveza od 39 članova. Poslije konstituisanja novog odbora za predsjednika je ponovo izabran drug Dule Vidović, a za sekretara drug Munib Dubičanac.

S. VUKELIĆ

План рада друштва „Пријатеља
дјеце“ у Котор Вароши

Ових дана је одржана скупштина Друштва „Пријатеља дјеце“ у Котор Вароши. Из изјављених дискусија могло се видјети, да је ово Друштво, иако врло младо, получило видне успјехе у свом раду. Поред осталог, Друштво је организовало прославу Нове године за дјecu и дијелене дарова. Друштво је радило на популарисању и растурању штампе и часописа, намјешних за породицу и дијете, приређивало предавања за родитеље и дјecu итд.

У овој години Друштво ће проширити своје дјеловање и

ван Котор Вароши, а у свом раду оно ће се ослањати на просвјетне раднике. У наредном периоду Друштво ће бацити тежиште рада на одржавање предавања, посвећених родитељима, ради чега ће се нарочито користити здравствени и просвјетни радници.

Међу најактивније чланове овог Друштва убраја се другарица Катица Новак, наставница са одашње гимназије, која уједно обавља и дужност претседнице Друштва.

М. Царевих

Opštinski komitet Narodne omladine Bos. Gradiška
održao opštinsku konferenciju i izabrao rukovodstvo

U nedjelju 27 februara 1955 god. omladina opštine Bos. Gradiška održala je svoju redovnu godišnju izbornu konferenciju na kojoj je analiziran rad od prošle konferencije do danas. Izvještaj za protekli period podnio je Rajko Jagodić, sekretar Opštinskog komiteta Narodne omladine. Među najslabije u tom pogledu su Mačkovač i Brestovčina. Pohvaljene su kao najbolje organizacije Liskovac, Bos. Jankovac, I i II kvarta Bos. Gradiške te organizacija Niže stručne domaćičke škole u Gradišci. Za razliku od ostalih, omladina iz Liskovca svojim zalaganjem izgradila je omladinski dom koji ovom aktivnu omogućuje bolji rad na kulturnom uzdizanju. Organizacije Narodne omladine u gradu i Bos. Jankovcu bile su aktivne na održavanju priredbi, igranki, učesću u DTV »Partizan«, Dobro-

voljnom vatrogasnom društvu itd. Kroz diskusiju je konstatovano da omladina hoće da radi, a to se naročito održava u organizacijama gdje su Sekretarijati bili aktivni i gdje su se pronašli odgovarajući metodi u radu sa omladinom. Podvučeno je, da se ženska omladina i omladinci rado odazivaju i posjećuju domaćinske i poljoprivredne kurseve.

Ovoj konferenciji prisustvovao je i Milorad Radaković član CK NO BiH koji je na konferenciji govorio o posebnom značaju ove konferencije jer se ona održava u doba živih diskusija o formiranju komunalnih zajednica.

Na kraju je izabran novi Opštinski komitet od 19 članova. Za predsjednika Komiteta Narodne omladine izabran je Rade Jagodić, a za sekretara Bogdan Savić.

S. Vuk.

Čudno povjerenje

Lažni ratni invalid koristeći se povjerenjem okoline
izvršio je velike pronevjere

Teško je izabrati jedan prikladan i odgovarajući naslov za lo-povlukę koje je počinio Jovo Stevandžić. Uobičajeno je da skoro svakodnevno čitamo pojedine konkretne slučajeve privrednog kriminala u našoj zemlji. Međutim slučaj Jove Stevandžića je toliko drastičan i bez presedana u analima sudске prakse, da mu je zaista potrebno dati više mjesta i upoznati našu javnost sa kakvim se pojedincima možemo susresti u nekim ustanovama, a posebno dokle sve može da dovede nepoznavanje i neprovjeravanje ljudi.

OD FAŠISTE DO »ŽRTVE
FAŠIZMA«

Jovo Stevandžić za vrijeme bivše Jugoslavije bio je privatni trgovac, a u toku Narodno-oslobodilačkog rata četnik zloglasnog Forkape i Ljube Bundala u čijoj bandi se stalno nalazio pod oružjem i sa kokardom na kapi. Nekako u proljeće 1944 godine Jovo odlazi u Beograd i tamo otvara bife, bavęci se uzgred švercom do oslobođenja Beograda i dalje sve do juna meseca 1945 godine. Pošto je već rat bio završen, vratio se u Srbac i zaposlio kao pisar u mjesnom odboru, zatim je bio trafikant i najzad početkom 1946 godine, stvaranjem organizacije ratnih vojnih invalida, postao je i sekretar Sreskog odbora ratnih vojnih invalida. Ovu dužnost obavljao je sve do januara 1951 godine. Februara 1953 godine postavljen je za načelnika Sekretarijata za narodno zdravlje i socijalnu politiku Narodnog odbora sreza u Srpcu. Smatrali su ga kao eksperta za socijalna pitanja i kao takvom kroz čitavo vrijeme povjeravane su mu rukovođeće dužnosti u organima narodne vlasti i društvenim organizacijama. Vršio je raspodjelu Unrine robe, pošiljki Crvenog krsta, organizacije KER, UNICEF-a itd. i s tom robom rukovao slobodno bez ikakve kontrole.

Možda se može postaviti pitanje na koji način je jedan takav čovjek sa negativnim političkim kvalifikacijama mogao raditi na tim odgovornim dužnostima, a posebno da kao bivši aktivni četnik bude i sekretar Sreskog odbora ratnih vojnih invalida. To je razotkrila krivična istraga. Jer on uopšte nije bio ratni invalid NOB-e, već varalioa naročito stila. Godine 1943, kao četnik Forkape u jednoj zabuni između samih četnika ranjen je u ruku i posredstvom svog »komandanta« Bundala liječen zatim u bolnici u Banjoj Luci. Pa ipak mu sve to nije smetalo da poslije rata po povratku u Srbac pomoću lažnih dokaza proglasi sebe ratnim vojnim invalidom NOB i da prima ne samo invalidninu, nego i da obavlja odgovorne dužnosti.

Kada je polovinom 1953 godine održana godišnja skupština organizacije Saveza ratnih vojnih invalida između ostalih zaključaka, donesena je i odluka da se u Srpcu izgradi invalidski dom. Da bi se prikupila što veća sredstva za to, invalidi su jednoglasno odlučili da u fond izgradnje prilože po dvije pune mjesečne invalidnine. Sav taj posao tehnički trebao je da obavi Stevandžić kao sekretar organizacije. On je u oktobru 1953 godine povukao od svih invalida njihove isplatne knjižice sa bljankom potpisima isplatnih naloga i na pošti podigao sve invalidnine koje je trebao položiti u banku. Videći gomilu novaca pred sobom, njemu se nije rastajalo od njih. Predao je samo jedan dio, a drugi zadržao za sebe. Tako je učinio i slijedeći put u martu prošle godine. Na ovaj način Stevandžić je u toku posljednjih mjeseci pretpoše i u prošlog godini prisvojio ukupno 185.297 dinara iz fonda za izgra-

đnju invalidskog doma. To je dokazano i njegovim vlastitim priznanjem.

DJECA UMRILIH INVALIDA
— ŽRTVE KRADLJIVCA

Posebno pitanje u djelovanju ovog štetoinice pretstavlja podizanje invalidnina umrlih invalida na njihove invalidske knjižice koje su njemu predavane ili podizanje invalidnina na razne druge knjižice kojih je kod njega bilo uvijek u velikom broju. Kad, na primjer, neki invalid izgubi pravu na invalidninu on jednostavno povuče knjižicu i nastavlja i dalje sa podizanjem novca. Tako je na ime invalidnina umrlih invalida u toku 1953 i 1954 godine podigao veliki iznos i zadržao ga za sebe.

U srednjoškolskom dačkom domu u Srpcu smještena su i djeca palih boraca koja imaju jednog roditelja ili staratelja. Njihovi dječji dodaci obustavljeni su i polagani u budžet Narodnog odbora sreza koji je snosio sve troškove njihovog izdržavanja. Posao oko manipulacije sa dječjim dodacima takođe je obavljao on. I umjesto da u vrijeme školskih odmora, kada djeca nisu bila u domu njihove dodatke isplaćuje njima ili staroocima, on ih prisvaja sebi. Na ovaj način on je uzео i neovlašteno zadržao za sebe preko 31.000 dinara.

Jedna žena čiji se muž nalazio na otsluženju kadrovskog roka došla je riješenjem Narodnog odbora sreza stalnu novčanu pomoć od 2.500 dinara mjesečno. Ona je tri puta dolazila Stevandžiću za isplatu, a on ju je uvijek odbio sa motivacijom da »nema novaca«. Međutim, on je sačinio za nju isplatni dokument i falsifikovao njen potpis kao primaoca, a novac sebi prisvojio. Nije ovo jedini falsifikat koji je on počinio. Pored dosada nabrojanih primjera malverzacija, on se takođe služio falsifikatima potpisujući razna dokumenta gdje se novac isplaćivao u ime lica koja su trebala da ga prime. Podašavao je rukopis da izgleda baš onako kako piše osoba na koju glasi dokument. Tako je na primjer Latinović Perse iz Prebiljege predao u oktobru 1953 godine molbu Narodnom odboru sreza da njeno dvoje djece učenika niže gimnazije u Srpcu prime u internat o trošku odbora. Kao vrlo imućnoj ženi u selu, Savjet za narodno zdravlje i socijalno staranje Narodnog odbora sreza jednoglasno je odbio njenu molbu. Međutim, Stevandžić i ovdje pribjegava falsifikatu na štetu Narodnog odbora. Izrađuje riješenje da su molbe Perse Latinović povoljno riješene i Sreski narodni odbor iz svojih oskudnih sredstava isplaćuje u toj školskoj godini 60.000 dinara na ime troškova izdržavanja njeno dvoje djece.

ČETNIČKI IZROD —
DOSTOJAN SEBE

Iako oženjen i otac odrasle djece, Stevandžić se stalno nalazio na »služenom« putu. On je u Beogradu okupio čitav krug raznih problematičnih žena s kojima je po lokalima bančio i plaćao velike

cehove. Prema izjavi jedne od njih, on je znao okupiti po pet do šest takvih žena i kad bi dolazio u Beograd, posjećivao je sa njima otmenije lokale. Naručivao je piće, večere, kolače, kafu itd., a zatim i pjesme, zadržavajući se u kavani do pred zoru. Jednu od svojih ljubavnica doveo je prošlog ljeta iz Beograda u selo Davor i smjestio kod jednog svog prijatelja. Tu je bila mjesec i po dana. On je snosio sve troškove njenog smještaja i ishrane, pa ju je čak pri povratku otpremio do Beograda plaćajući i karte. Neke od ovih žena dobivale su od Jove i gotov novac pa čak i odjeću. Kupovao je štofove za haljine, za mantile, veš itd. i to poklanjao. Još dok je bilo Unrine robe donosio je iz Srbije u Beograd poklone ženama tvrdeći kako »toga ima i previše kod nas«.

Jednu učenicu iskorištavao je zato što je bila u teškim materijalnim prilikama. Obećavao joj je u ime Sreskog narodnog odbora stipendiju, pa kad je vidio da to ne može, otvoreno joj rekao da će krivičnim djelom pribavljati njoj novac. Ona je imala brata u vojsci na otsluženju kadrovskog roka. Majka joj je zato primala 4.000 dinara mjesečno. Brat dolazi iz vojske u oktobru 1954 godine, Jove kaže da će joj i po povratku brata iz vojske nastaviti sa isplaćivanjem pomoći. Tako i čini i isplaćuje joj po 4.000 mjesečno za novembar i decembar 1954 i januar 1955 godine.

On je u 1954 godini izvršio temeljitu opravku kuće. Materijal je nabavio sa pokradenim novcem. Zatim žene, kavane, pjesma, glazba, provod, razvrat i putovanja. Pronevjere i oštećenja penju se na blizu 400.000 dinara.

Ne samo da nije ispitivana prošlost Jove Stevandžića, da nije kontrolisan njegov rad, nego je on u isto vrijeme kada je nemilosrdno prisvajao društvenu imovinu i nagrađivan za zalaganje i savjesnost u poslu. U 1954 godini primio je nagradu od Narodnog odbora sreza u iznosu od 9.000 dinara, a od organizacije Ratnih vojnih invalida u istom vremenu 15.000 dinara.

Kada se ovi konkretni slučajevi proanaliziraju, kada se dobije jedna pravilna predožba o ličnosti i karakteru Stevandžića onda se neminovno nameće i pitanje: Da li se sve ovo smjelo dogoditi? Zar je tako slaba budnost? Kako se u jednom malom Srpcu moglo dozvoliti jednom bivšem četniku da dobiva takve dužnosti, jer se na kraju pokazalo ko je i šta misli našem društveno političkom uređenju!

Narod Srbačkog sreza sa velikim interesovanjem očekuje suđenje Jovi Stevandžiću. Invalidi, čiji je on, uglavnom, novac potrošio ogorčeni su na njegove postupke. Narod traži da se njemu sudi u njihovom mjestu. Zato postoje i svi zakonski uslovi.

Stanislav BOŽIĆ

Dobar uspjeh u radu tечајeva за здравствено
васпитање женске сеоске омладине
на Кључком срезу

Ове године на Кључком срезу раде 24 течаја за здравствено васпитање женске сеоске омладине са 1265 полазница. Течајеви су отпочела на вријеме са радом и очекује се бољи успјех у раду од прошлогодишњег. Ови течајеви све више постају стална форма рада са женском омладином. И саме омладинке су увидјеле потребу за здравственим васпитањем које ће им корисно послужити у вођењу домаћинства.

Најбољи успјех у одржавању ових течајева постигнути су на Савичкој и Врхпољској општини, јер су за њихов рад благовремено извршене припреме и пружена боља помоћ од стране основних организација Социјалистичког савеза.

Ваља напоменути да Савјет за просвјету и културу Народног одбора среза није за ове течајеve обезбиједио довољан број учила која би се користила као очигледна средства.

Povodom nacrtu Pravilnika Doma kulture

U prošlom broju »Banjalučkih novina« objavljen je Nacrt pravilnika Doma kulture u Banjoj Luci, koji je tim putem stavljen na javnu i široku diskusiju. Stavljanje ovog Nacrta na javnu diskusiju ne znači samo diskusiju o Nacrtu nego se stavlja na javnu diskusiju smjernice budućeg cjelokupnog načina rada Doma kulture. Ovo ujedno znači, da je Dom kulture prebrodio osnovne teškoće početka svoga rada i da se razvio u jednu takovu instituciju koja treba i koja može da postane stjecište i žarište kulturno-prosvjetnog, umjetničkog, društveno-zabavnog i društvenog života uopće u našem gradu. Ovakav razvitak Doma uslovio je potrebu, da se njegov budućni rad stavi na javnu diskusiju (što je veoma značajno), te prema tome svi zainteresovani, kako kolektivni, društva i organizacije tako i pojedinci trebaju o ovome razviti živu diskusiju, koja bi imala za cilj svestranu pomaganje u radu jedne ovakve kulturne institucije, da bi ona mogla postići maksimum uspjeha u svojoj značajnoj i krupnoj misiji.

Uzimajući riječ u ovoj diskusiji mi bi se osvrnuli na neke stavove u pravilniku, koji se čine nedovoljno razrađeni i neprecizirani. Izgleda, ako bi oni ostali ovakvi kakovi su sada, u Nacrtu da bi u praksi života i rada Doma ili smetali ili se morali kasnije razraditi. U III odjeljku (čl. 5-9) Nacrta govori se o članstvu Doma. Čini se da bi o ovome trebalo diskutovati, jer izgleda malo neobično da Dom ima svoje članove. Tim prije što Dom nije ni organizacija ni društvo nego ustanova i to ustanova sa samostalnim finansiranjem. Članovi bi plaćali članarinu i imali članske knjižice, koje bi im davale pravo kretanja po Domu. To bi po našem mišljenju značilo sužavanje one prave širine aktivnosti koju jedna ovakova javna ustanova mora da ima. Čak se u članu 5 Nacrta ograničava pravo učlanjivanja. Time se lišavaju mogućnosti korištenja Doma svi oni naši građani koji ne bi bili članovi Doma. Pitanje je da da li bi Dom po samoj suštini

svoje namjene i svoje funkcionalnosti mogao biti zatvoren za bilo kojeg građanina naše zemlje? Mišljenja smo da ne bi. Naročito s obzirom na postavke u II odjeljku Nacrta u kome se govori o cilju i zadacima. (Druga je stvar kad je riječ o drugim organizacijama i institucijama koje će imati svoje prostorije unutar Doma.)

U Nacrtu se na nekoliko mjesta spominje skupština članstva, ali mjesto i uloga te skupštine nije nigdje određeno. Čak šta više, u Nacrtu se predviđa da savjet Doma i upravnik Doma određuje NOG-a Banje Luke, te je prema tome i skupština i članstvo isključeno iz bilo kakvog udjela u biranju i kontroli rada uprave Doma. Prema tome članstvo i članarina u Domu pretstavljali bi samo neku vrstu ulaznice u prostorije istoga.

Iz Nacrta se može vidjeti da bi glavni organ koji bi rukovodio radom i životom Doma trebao biti savjet Doma kao kolektivni organ upravljanja. Međutim, nigdje u Nacrtu nije precizirana funkcija toga savjeta ni njegova ovlaštenja, ni njegov djelokrug rada a niti način na koji će ovaj Savjet funkcionisati. Trebalo bi u Nacrtu unijeti poseban odjeljak u kome bi se sve to tačno odredilo i dalo savjetu mogućnost da samostalno djeluje. U Nacrtu se kaže da bi upravnik Doma bio sekretar savjeta. Funkcija toga sekretara je sasvim suvišna. Upravnik Doma bi trebao automatski biti član savjeta i on bi bio organ koji bi izvršavao zaključke savjeta. On ne bi mogao biti biran za pretsjednika savjeta, što bi isto tako trebalo biti određeno pravilnikom.

Često puta u ovakvim ustanovama dolazi po pojedinim pitanjima do različitih gledišta između kolektivnog organa upravljanja i upravnika. Trebalo bi u Nacrtu predvidjeti način rješavanja eventualnog takovog spora po nekom određenom pitanju koje je značajno za rad Doma.

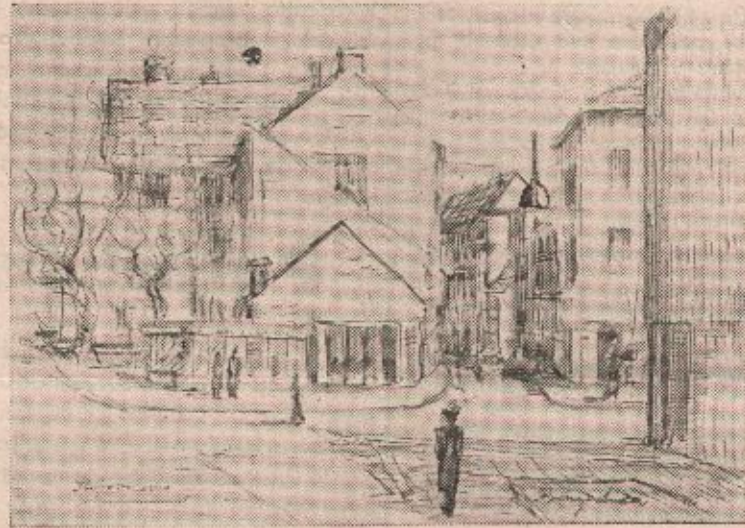
Čini nam se da su i neke odredbe koje su propisane u Uredbi o ustanovama sa samostalnim finansiranjem izostavljene u ovom Nacrtu. Tako na primjer pomenuta

Uredba dozvoljava više načina plaćanja osoblja zaposlenog u ustanovi. Pravilnikom treba odrediti kojim načinom će se vršiti plaćanje. Dalje ista Uredba određuje da ustanove sa samostalnim finansiranjem moraju imati određene fondove, koje treba predvidjeti pravilnikom i fiksirati u odluci kojom nadležni organ na osnovu pravilnika osniva takovu ustanovu. I ne samo fondove nego i sredstva iz kojih i na koji način će se formirati isti trebaju biti sadržana u pravilniku.

Pravilnik bi morao sadržavati i potpunu organizacionu strukturu ustanove.

Ovo je samo nekoliko osnovnih primjedbi koje nam izgledaju važne za daljnji rad Doma kulture i koje bi zato trebalo već u samom početku dobro razmotriti. Svakoako da ovo nisu ni sve ni jedine manjkavosti ovog Nacrta. Daljnja i šira diskusija po svim tačkama pravilnika u mnogome će doprinijeti njegovom usavršavanju. A da pravilniku treba posvetiti veliku pažnju, to je van svake sumnje, jer je pravilnik baza koja omogućava rad. Zato bi bilo pogrešno gledati na pravilnik kao na pravnu formalnost jer on to ni u kojem slučaju nije. Kroz pravilnik treba sagledati i orijentisati cjelokupne zadatke Doma koji nisu ni jednostavni ni laki.

R. V.

Dom kulture ne može imati svoje članstvo

DRUSTVENE ORGANIZACIJE IMAJU SVOJE ČLANOVE, A USTANOVE SA SAMOSTALNIM FINANSIRANJEM NE MOGU

Redakcija »Banjalučkih novina« objavila je nacrt Pravilnika Doma kulture u Banjoj Luci i stavila ga na diskusiju građanima, javnim i kulturnim radnicima. Čitajući tekst Pravilnika zapazio sam neke stvari koje želim ovdje da u kratkim crtama izložim, da bi one poslužile što potpunijoj razradi pojedinih članova nacarta.

Govoreći o opštim odredbama Pravilnika postavlja se pitanje da li Dom kulture u Banjoj Luci treba da ima za zadatak da i samostalno djelovanje na ideološko-političkom i kulturno-prosvjetnom uzdizanju građana i članova Doma i organizuje zabavne priredbe ili da ostane sjedište odnosno centar koji će objedinjavati i pomagati rad drugih društvenih organizacija dajući im na upotrebu prostorije doma i domsku salu za političke, kulturno-prosvjetne i umjetničke manifestacije. Moje je mišljenje da bi Dom postigao svoj cilj, ako bi ostvarivao ovaj drugi zadatak.

Svoje stanovište zasnivam na tome, da mi imamo dobro organizovane ideološko-političke i kulturno-prosvjetne organizacije koje izvršavaju i djeluju na svojim zadacima sa više ili manje uspjeha i kojima Dom kulture može da

ukaže znatnu pomoć za još uspješniji rad. Takve su organizacije Socijalističkog saveza radnog naroda, Radnički univerzitet, Narodni univerzitet, Društvo prijatelja djece, Društvo žena »Rada Vranješević« i druge, koje nemaju svojih odgovarajućih prostoriya, a za veće manifestacije ponekad ni dovoljno finansijskih sredstava. Dom kulture bio bi spona u njihovom radu, pomagao ih i time služio svojoj namjeni. Ukoliko bi Dom kulture samostalno izvršavao i zadatke ovih društvenih organizacija imajući pri tome povoljnije uslove od ovih organizacija, raspoložujući sa finansijskim sredstvima, postojala bi opasnost da npr. Narodni univerzitet ne mogne izvršavati onu ulogu koju danas ima u kulturno-prosvjetnom životu grada Banje Luke.

Dom kulture mogao bi samostalno da organizuje kulturno-umjetničke priredbe sa gostovanjima sa strane, kao što to čini Dom JNA u Banjoj Luci.

Smatram da Dom kulture ne bi mogao imati svoje zasebno članstvo. Dom je ustanova sa samostalnim finansiranjem i prema tome nije društvena organizacija, a samo društvene organizacije mogu imati svoje članstvo. U Pravilniku su utvrđena prava članstva Doma da oni imaju slobodan pristup u Dom, da koriste društvene prostorije i da posjećuju zabavne večeri. Međutim u Domu zasada nema slobodnih prostoriya u koje bi zalazili njegovi članovi, nego takve prostorije imaju druge društvene organizacije. Članovi ovih organizacija imaju slobodan pristup u svoje prostorije bez obzira da li bi bili članovi Doma kulture.

Što se tiče rukovođenja sa Domom, struktura bi ostala ista a u Savjet Doma mogli bi da uđu neki predstavnici pojedinih društvenih organizacija.

Ovo nekoliko sumarnih primjedaba vjerovatno će poslužiti življou diskusiji oko izrade Pravilnika Doma.

A. B.

Drago Mažar

DEVET MJESECI SA RODJOM

(NASTAVAK II)

Svu noć nisam spavao, a ni Strina. Ne znam koji je njoj davo. Iz kuhinje dopiru razni zvuci, slični klepetu tanjira. Pod planinom se čuje kevtanje pasa. U komšiluku gudi harmonika, na krovu mačke. Umirem od nestrpljenja; vrtim se po krevetu kao da sam na račnju, ali san, uklet, neće na oči. Zmurim! Otvaram oči! Zmurim! Brojim do hiljadu i nazad. Razmišljam kako da čitavu stvar objasnim Strini; za laž nemam snisla, a istina se nije smjela govoriti. Na koncu odlučim da rekнем da se radi o akciji, sjeća šume, tako nešto. Grdnog li razočaranja.

Ma kako mi izgledao plan dobar, pomisao da ću se sa Strinom rastati dovede me u očajanje. Bilo mi je žao te dobre starice, koja me čitav rat držala za ruku, provela kroz sva iskušenja, kroz zbjegove, logor, zatvor, koja me očela od tifusa, spasila od smrti. Ne jedanput, kad su njemačke bombe kosile zbjegove, bacala se na zemlju preko mene, stiskajući me grčevito suvim koščatim rukama. Ostaće sama. Tri njena sina, moji bratići neće se vratiti iz rata. Ona je o njima rijetko govorila. Samo jednom, po noći, kad je došla vijest da je i najmlađi Petar poginuo od četničke zasjede na Drini, samo te noći čuo sam je gdje jeca. Otad je imala oči stalno crvene, podbule, ne od suza, nego od nespavanja. Čekao sam strpljivo zoru. Na koncu ipak svanu. Obukao sam na sebe dva para veša, rezervne čarape strpao u džep, nabio kačket na oči i nesigurnim korakom pošao u kuhinju.

— Zar tako rano? — dočeka me njen glas.

Stao sam. Ona mi pride. Primijetio sam kako joj zadržta usna. Nije više govorila. Pružila mi spremljen paket, pismo, poljubila u čelo i dovela do praga. Ne sjećam se da li sam je poljubio u ruku ili u obraz, da li sam se uopšte s njome oprostio. Pojurio sam uz ulicu prema groblju. Hladan jutarnji vazduh šibao me po licu. Nekoliko puta učinilo mi se da čujem njene korake. Nisam se osvrtao; to je lupalo moje srce. Na groblju, pod lipom čekao me Joso.

— Gdje si? — namršti lice kao da ni on cijelu noć nije spavao.

— Zdravo! — procijediš ja zagledajući zardalu puščinu koju mi Joso pruži.

Krenuli smo čutke. Joso je izmicao sitnim korakom, ujednačenim i brzim. Napunio sam pušku, za svaki slučaj. Očekivao sam neku lekciju, ili bar uputstva, direktivu, razradu čišćenja terena, jer o bandi nisam znao ništa više nego da su ratni zločinci, da se kriju i da ih treba pohvatati. Na raskršću pred šumom sačeka me. Sav oznojen sjeo sam na panj da se malo oduvam.

— A šta će ti to? — progovori napokon pokazujući na paket. — Znači, dekonspirisao si akciju.

Imao sam razloga da mu mnogo čega odgovorim, ali je jutro bilo divno, prepuno svježine, svijetla, a tamo gore, u izmaglici, nazirali su se planinski masivi, izlomljeni i isprepleteni sa daljinama. Ispod visoravnj kuda je vodio naš put skrivalo se rastrkano selo, zidine popaljenih zgrada. Dobar dio valja ići kroz bukovu šumu, da bi se primakli seoskim krčevinama. Taj put sam poznavao, kroz gustiš, kroz paprat i šikaru, tim smo stazama obično bježali, kako to kažu voinici — povlačili se, ili vraćali u grad sa narodnom vlašću čim bi okupatoru ugledali pete. Tada mi je grad izgledao veličanstven, a sad...

— Među nama ne bi smjelo da ima tajni. Šta razmišljaš? Šta se dogodilo?

— Ništa!

Nisam očiju skidao sa grada koji je kunjao dole u sklopu, u ponoru i do koga još za dugo neće do-prijeti sunce. Negdje vrana graknu.

»Na šta liči ovaj naš gradić?«, pomislio sam. »Imamo školu bez krova i učitelja, trgovce bez robe, crkvu bez popa, hodžu bez džamije, ranjenike i bolesnike bez bolnice, milicionere bez kasarne, više od pola kuća srušenih — ostalo izrešetano —, jednog advokata koji preprodaje rakiju, poštu u mejtefu, slagiranog zubnog ljekara, menzu za prolaznike...«

Joso me iznenada ščepa za rame.

— Da se nisi pokolebao? Uplašio?

— Malo! — zijevnuh driješeći zavežljaj.

— Šta je to?

Iz ubrusa skoči pečeno pile, a za njim dobar komad pogače, češan luk i troje jaja.

— Oho! — izleti ma da ga nisam poznavao kao izjelicu. — Je li ovo od drugarice Smilje? Bije dobra domaćica.

— Nadam se... — progundah ja odvaljujući piletu batak.

Joso je izgleda shvatio situaciju jer počeo da ljusiti jaje, ali ono, meko kuhano, prсну i umelja oba po licu. Nekoliko trenutaka stajali smo smrknuti kao dva pijetlića a zatim smijeh prсну kao vodoskok. Upravo Josu je šišto kao gusan tarući suze napravi od sebe mačkaru. Najednom se sjetih pisma i zaloga mi zape u grlu.

— Čekaj, — požurih ja, tražeći pismo po džepovima — možda je ovo jelo spremljeno za druga... za druga...

Joso mi istrže pismo iz ruke.

— Šta se igraš? Druže Mičo, tvoje ponašanje nije ponašanje jednog skojevca.

— Druže Josu, tvoje ponašanje nije ponašanje jednog sekretara i druga...

— Ako šta imaš protiv mene zašto to nisi iznio na sastanku.

Nemam ništa protiv tebe. Još te uvijek cijenim. Žao mi je što to ne vidiš.

— Znaš li za koga je ovo pismo?

— Ne znam!

— Znaš li šta u njemu piše?

— Ne znam!

— Od koga je?

— Od Strine...

Joso zinu; tog mi se trenutka učini kao prazan kavez za vrapce.

— I nije ti objasnila ko je Rodo?

— Nije. Šta ima u tome strašnog?

— Ozbiljno te pitam?

Izraz mog lica mora da je nešto govorio, jer Josu zaškilji tarući desetak dlačica na bradi.

— Izvini... — zatrepta za tim. — Možda sam ti ja trebao reći. Rodo je bio moj komandir čete. Ne znam ni sam kako je dopao u zarobljeništvo. Bio je osuđen na smrt. Sa streljanja je pobjegao. Kada sam ga vidio nije imao noktiju, ni zuba...

Ali od tada su prošle tri godine...

Gledao sam u pismo. Bilo je otvoreno. Mahinalno izvukao sam ceduljicu.

— To nikako! — pokušao da me spriječi.

— Imaš pravo — rekao sam misleći na pročitano:

»Svi smo zdravo. Kos otputovao. Šta je sa žendbom? Javljalj se preko Nikole i češće.«

Odnio je davo šahu. Moja znatiželja nije više mirovala. Mnogo što-šta postade mi jasno. Ali kakva je uloga Strine? Ni Josu nije mačiji kašalj. Bandu sam već vidio u lancima kako ih sprovodeći kroz grad vodimo na sud. Ali i tu sam se prevario.

(Nastavak u idućem broju)

ZANIMLJIVOSTI

Televizijski aparat „vidi“ šta se sve zbiva u atomskom reaktoru

Po prvi put od kada je sagrađen, tehničari koji upravljaju reaktorom mogu da prate i ispituju sve pojedinosti unutrašnjeg rada reaktora, zahvaljujući televizijskom aparatu.

Industrijski televizijski uređaj izradilo je preduzeće Marconi i on pretstavlja nov dokaz efikasnosti televizije primjenjene u industriji.

U datom slučaju, atomski naučnici želili su da dobiju podatke o uslovima u jednom reaktoru koji radi već nekoliko godina. Intenzivno radioaktivno zračenje sprečavalo je direktno promatranje rada reaktora, čak i onda kada reaktor nije radio, odnosno kad je bio ugašen radi čišćenja.

Problem posmatranja reaktora riješila je jedna industrijska televizijska kamera. Njene male srazmjere — kamera ima srazmjere

13,33 cm × 10,16 cm, × 28,87 cm, — dozvolile su naučnicima da je uvuku kroz jedan uzani otvor u unutrašnjost reaktora, odakle je slala televizijske slike do prijemnog aparata koji je bio montiran na bezbjednoj udaljenosti.

Najnoviji britanski industrijski televizijski aparati, našli su vrlo korisnu primjenu u svima novim granama industrije u kojima se izvjesni dijelovi mašina ili odjeljenja, ne mogu kontrolisati iz neposredne blizine.

VRUĆA VODA I LED U ISTO VRIJEME

Britanska firma Brentford Elektrik izradila je jedan nov uređaj za domaće potrebe koji ima za zadatak da iskoristi nepotrebnu toplotu iz ostave i utroši je za zagrevanje sistema tople vode. Uređaj se zasniva na principu toplotne pumpe koja je dobila naziv »Duoterm« i sastoji se iz jednog rezervoara sa kapacitetom od 136 litara vode na čijem je krovu

montiran jedan mali frižider. Uređaj treba instalirati u jednom od uglova ostave i on naglo hladi vazduh oko sebe održavajući temperaturu od oko 8°C. Frižider sa kapacitetom od oko 90 kubnih centimetara, ima normalnu frižidersku temperaturu od 3°C. Toplota koja se izvlači iz ostave, upotrebljava se za povećanje temperature vode u rezervoaru do 60°C. Kako se svakih 5—6 časova zagrijava 136 litara vode, domaćinstvo koje je instaliralo novi uređaj, imaće dnevno 545 litara tople vode. Duoterm je veoma ekonomičan i domaćinstvo će pomoću njega imati toplu vodu u pola cijene jeftinije nego normalnim električnim zagrijavanjem vode, a frižider je besplatan. Radovi proizvodnje Duoterma u punom su jeku u firmi Brentford Elektrik i firma se nada da će u 1955 god. uspjeti da izradi 5000 ovakvih uređaja.

VAKUUMSKI ČISTAČ ULICA

Nedavno je jedna britanska tehnička fabrika izradila jedan džinovski aparat za usisavanje prašine i čišćenje velikih fabričkih područja koji će se moći upotrebiti i za čišćenje ulica. Motor aparat radi ili na električnu bateriju ili na benzin. Mašina prvo počisti otpatke mehanizmom četaka, a zatim usisava prašinu veoma snažnim vakuumskim uređajem koji radi po istom principu kao aparat za usisavanje prašine za domaćinstva. Proizvođači tvrde da će se novim aparatom ulice počistiti

bez dizanja prašine koja se pođiže kada se ulice čiste metlama. Prethodno kvašenje ulica prije čišćenja metlama ne dozvoljava da se sva prljavština pokupi jer pokvašena prašina docnije se sasusi i dalje se diže, na sve strane. Novi aparat pokupiće sve otpatke, prljavštinu i prašinu.

Mašina putuje brzinom od 1.600 m do 9,5 km, na sat i može da se okrene u krug koji ima poluprečnik od 208 cm. Jedna bočna četka čisti ivicu trotoara ili zid sa strane ulice.

LJEPOTE NAŠIH KRAJEVA

Una - Plitvička Jezera u minijaturi

Rijeka Una ubraja se među naše najljepše planinske rijeke. Izvire na sjevernom području krške visoravni Čemernice, južno od sela Suvaje u Lici. Iz velikog kamenog kotla izbijaju silne mase vode i ruše se preko sedrenih kaskada do sela Rađenović, odakle se probijaju kroz visoke klisure u dolinu pred Martin Brodom.

U vrijeme ribolovne sezone, od maja do oktobra, u Martin Brodu se vrlo često vide sportski ribolovci iz svih krajeva naše zemlje. Na Uni nema idealnijeg ribarskog i turističkog revira od okolice Martin Broda. Od izvora koji je na dohvat Martin Broda do ušća Una, Una obiluje prekrasnim potocnim pasturvama a niže ušća javlja se i lipljen na mnogobrojnim selištima koje omogućuju mnogi preljevi i brzaci. Martin brođani rado primaju goste, omogućuju im smještaj a prekrasni ribolovni tereni pružaju im užitek koji se ne zaboravlja.

Dolina Une od Martin Broda do Kulen Vakufa vrlo je pristupačna, u njoj se nižu preljevi i brzaci a pogodni tereni obiluju pastvom i prekrasnim primjercima lipljena. U toku jednog dana može se bez napora izloviti ovaj teren.

Kulen Vakuf takođe je lijepo mjestance u gornjem toku Une. Između šljivika i gajeva uz Unu smjestile su se bosanske kućice s novim krovovima a više njih nova željeznička stanica s koje će nas voz lako vratiti preko Bosanskog Novog u Banju Luku.

Željeznička pruga neprestano se spušta i vijuga zajedno s Unom. Loskun, Štrbački Buk, Ripač male su stanice od kojih je vrlo lako doći do Une koja je tek neznatno izmijenila sliku. Još uvijek je puna brzaca omeđena poljima, bukovima i klisurama, kristalna bistra i hladna. Tek pred Bihacem, kad se zajedno s prugom spusti u Bihacko polje postaje Una mirna, plava i obrasla vrbama. Tu će ribar naići na štuku i razne bjelice.

Nedaleko Bihaca Una prima malu riječicu Klokot, poznatu po pasturvama i tiho teče do slapa u Kostelima. Do nedavna dok nije taj slap iskorisćen za električnu centralu »Una« protezao se više slapa dug brzak u kome se nalazilo još dosta pastura i lipljana.

Od Kostela do Cazina — Srbljana pa dalje do Grmuše Una postaje opet brza, razbija se o kamene stijene, prebacuje se preko sedara, juri u novi kanjon koji se od Grmuše do Bosanske Krupe visoko nadvio nad bučno i usko korito Une. Pod hotelom u starom Ostrožackom dvorcu nalazi se posljednji preplav s lipljenima. Ispod njega ni pastura ni lipljen se ne javljaju. To je najnaseljeniji dio s mladicom. U dolini Bosanske Krupe Una se ponovo stišala, pa postaje široka, gradi sedrene otoke i teče sporednim koritima. Ispod Krupe prima svoj treći prtok riječicu Krušnicu.

Od Bosanske Krupe do Bosanskog Novog Una uglavnom teče kroz uže i šire riječne doline, prolazi kroz Otoku stvarajući mnoštvo otočića obraslih vrbom i ševarom i zajedno s prugom ulazi u Bosanski Novi. Od Bosanske Krupe a naročito od Otoke do Bosanskog Novog Una obiluje raznim vrstama bje lica, štukom, somom a nisu rijetke krupne mladice. U Bosanskom Novom Una prima Sanu, nažalost od nedavno zamućenu opacima tvornice celuloze i od ušća gubi svoju prekrasnu prozirnost i teče dalje preko Bosanske Kostajnice i Bosanske Dubice do Jasenovca, gdje se nakon 218 km toka ulijeva u Savu.

Pravni savjeti

NA PUTNE TROŠKOVE SE PLAĆA DOPRINOS ZA SOCIJALNO OSIGURANJE

PITANJE:

Narodna banka — filijala Kotor Varoš prilikom refundacije putnih troškova obustavlja i na putne troškove doprinos za soc. osiguranje. Da li je postupak pomenute filijale pravilan?
M. ČIZMIĆ
Kotor Varoš

ODGOVOR:

Prema tumačenju Saveznog odbora za privredu broj 199/55 od 21-I-1955 god. doprinos za socijalno osiguranje se plaća na sve izdatke, koje terete platni fond pa prema tome se i na putne troškove plaća socijalni doprinos. Ovako će se postupati u I kvartalu ove godine, dok se ne donesu drugi propisi.

U KOM SE SLUČAJU RANIJI RADNI STAŽ SMANJUJE

PITANJE:

Star sam 45 godina. Bio sam uposlen od 20 juna 1945 do 31 jula 1948 god. kada sam prekinuo radni odnos. Ponovno sam se zaposlio 1 jula 1951 godine i radio sve do 31 decembra 1954 godine kada sam pronađen za preko 75% nesposobnim i predložen za invalidsku penziju. Da li imam pravo na invalidsku penziju?
M. M.
Mrkonjić Grad

ODGOVOR:

Osiguranci mlađi od 50 godina imaju pravo na invalidsku penziju ukoliko imaju radni staž od najmanje 5 godina.

U Vašem slučaju radni staž iznosi:

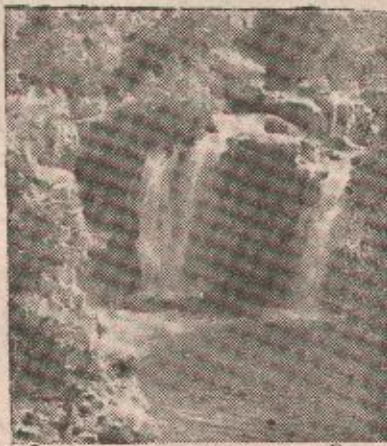
od 20 VI 1945 do 31 VII 1948 god. 3 god. 1 mj. 11 dana
od 1 VII 1951 do 31 XII 1954 god. 3 god. 6 mj. — dana

Svega 6 god. 6 mj. 11 dana

No, kako ste prekinuli radni odnos duže od godinu dana iza 1 I 1947 god. to Vam se raniji radni staž u smislu čl. 63/II Zakona o socijalno osiguranje radnika i službenika i njihovih porodica smanjuje za onoliko vremena koliko je prekid uposlenja trajao duže od godinu dana, tj. smanjuje se za vrijeme od 1 VIII 1949 do 30 VI 1951 god. za 1 godinu i 11 mjeseci. Pošto prema tome Vaš radni staž poslije ovog odbitka iznosi svega 4 godine, 8 mjeseci i 11 dana tj. manje od 5 godina, to Vam se pravo na invalidsku penziju ne može priznati. Međutim, imate pravo na otpremninu koja iznosi dvanaestostruki iznos penzijskog razreda u koji ćete biti prema kvalifikacijama razvrstani.

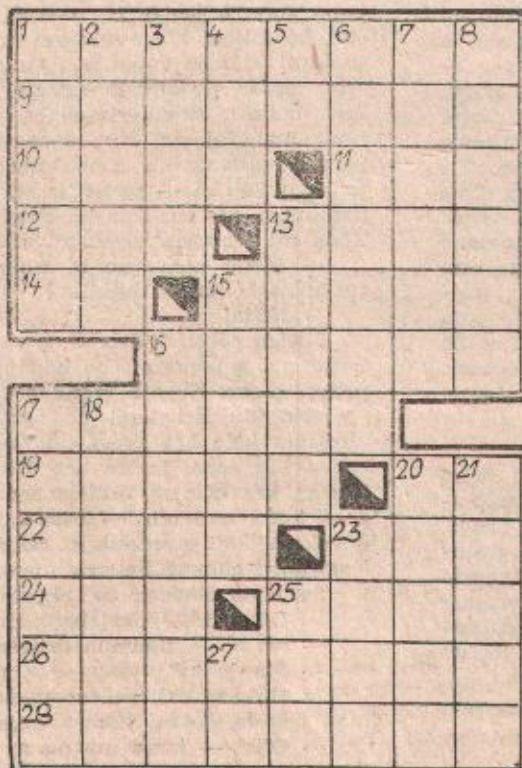
Porast svjetske trgovačke flote

Svjetska trgovačka mornarica (parni i motorni brodovi) povećala se za više od 4.000.000 bruto tona u toku 1953-54 godine, a sredinom prošle godine dostigla je tonažu od 97.422.000 tona. Ovo je saopštenje iznijeto u Lojđovom registru brodova. Od svih tipova trgovačkih brodova najveći su porast imali brodovi-cisterne. U toku 1954 godine svjetska tonaža brodova-cisterni povećala se za 2.600.000 tona i time na ovu vrstu brodova otpada 25% svih parnih i motornih trgovačkih-teretnih brodova. Velika Britanija i Sjeverna Irka nalaze se na čelu liste flote brodova-cisterni sa 4.955.000 bruto tona, odnosno one

su imale porast tonaže od 299.000 tona. Novi brodovi-cisterne u glavnom su odgovorni za »izvanredni porast« od 2.011.000 tona cjelokupne svjetske tonaže brodova sa turbinskom propulzijom u toku prošle godine. Glavni porast tonaže u glavnim trgovačkim flotama svijeta bio je slijedeći: Velika Britanija i Sjeverna Irka za 430.000 tona, iznoseći sada 19.014.000 tona; Norveška za 542.000 tona, iznoseći sada 6.805.000 tona; Njemačka za 477.000, iznoseći 2.226.000 tona i Italija za 343.000 tona, iznoseći sada 3.798.000 tona.

Ukrštene riječi

Vodoravno: 1) oblast u sastavu NR Srbije, 9) naslijeđe (lat.), 10) ime poznatog talijanskog pjevača (Rosi), 11) vrsta glinice, 12) stara mjera za težnosti, 13) škotski ekonomist iz 18 vijeka (Adam), 14) egipatski bog, 15) provizorni nacrt, 16) grotlo vulkana, 17) poznata talijanska marka automobila, 19) zaštita nogu, 20) rijeka u Italiji, 22) industrijska biljka, 23) južno voće, 24) šiljasti organ nekih biljaka, 25) kraljica u šahu, 26) kiselost (lat.), 28) trijumfovati.

Uspravno: 1) star, 2) nauka o moralu, 3) jezero u Etiopiji, 4) pokazna zamjenica, 5) suglasnik i samoglasnik, 6) pronaći, otkriti, 7) male jamе, rupice, 8) ljubitelj, diletant, 13) ljestvica, 15) osjećanje potpunog zadovoljstva i zadovoljenja, 16) podvrsta pšenice u kojoj, pri vršidbi, zrno ostaje u pljevici, 17) bogato izrađen ulaz u zgradu, 18) prastanovnici Španije, 20) razum, 21) obrađivati zemlju, 23) skraćeno žensko ime (Natalija), 25) džin, 27) nota.
Z. M.

Sport

Borac — Zenica 3:2 (3:1)

Borac igrao slabije nego što se očekivalo

Oko 3000 gledalaca provelo je nedjeljno poslijepodne na stadionu Borca, promatrajući prijateljski susret starih «rivala» domaćeg Borca i drugoligaša Zenice, a koji je odigran po teškom — snijegom pokrivenom terenu.

Pitanje »ko će u ovom susretu zabilježiti uspjeh?« — koje je mučilo gledaoce, dobilo je odgovor. Borac je sa 3:2 (3:1), zgoditcima Jovanovića 2 i Andrijevića 1 savladao oštrog i žilavog drugoligaša.

ZGODITCI

Igrači Zenice započeli su utakmicu smišljenim napadima, dok su igrači Borca zaigrali slabije nego što se očekivalo. Mladi — ali ne i mali vratar Borca Saračević na početku igre zaustavio je nekoliko oštrih udaraca napadača Zenice. Nešto kasnije Knez II nepotrebno je vratio u 16 metara loptu unazad, upropastivši na taj način povoljnu šansu, a koju je mogao realizovati. U 18 min. nađe gledalaca u novi uspjeh Borca znatno su bile opale. Centarhalf Borca Ribar nije zahvatio loptu, poslije čega je centarfor ekipe gostiju Hadžialagić doveo svoju ekipu u vodstvo od 1:0. Pet minuta kasnije Jovanović — koji je u prvom poluvremenu nastupio na desnoj polutci, postigao je izjednačenje i najbolji zgoditak utakmice. Mladi Knez dodao je u sredinu upotrebljenu loptu Jovanoviću koji sa oko 20 m upućuje dosta slab udarac u desni gornji vratarov ugao. Efektna parada vratara Zenice Rojca bila je istina uzaludna ali je za to samo »uljepšala« zgoditak Jovanovića. U 29 min. Borac je preko Jovanovića — koji je postigao zgoditak sa oko 6—8 m iz sumnjive ofsajd pozicije, preuzeo vodstvo. Pred sam kraj poluvremena Andrijević je postigao treći »najčistiji« zgoditak za Borac. U drugom poluvremenu gosti su zahvaljujući neblagovremenoj intervenciji vratara Saračevića i Banjca smanjili rezultat na 3:2.

Obe ekipe nisu iskoristile sve šanse.

SUROVA IGRA

U toku utakmice bilo je nekoliko incidenata. Varešanović i Knez II još u početku započeli su nedozvoljenu borbu... Tarabar (Z) udario je Jurčića, na što mu je ovaj uzvratilo... U gužvi pred vratima Zenice — poslije navale Borca vratar Zenice ostao je ležati na zemlji. U tom momentu Mujkić (Z) udario je Kneza I rukom... Za što nepoštena, surova borba? Doka ćemo promatrati i trpiti ne sportske ispade pojedinaca? Interesima kluba to najviše šteti? Poteze — kao što je načinio Cindrić kada je smjenio iz igre Kneza I koji bi vjerujemo nastojao »vratiti« Mujkiću, trebalo bi češće činiti.

Koškanja je bilo još. Ovi su bili najuočljiviji. Pa ipak isključenih nije bilo?

NEENERGIČAN SUDIJA

Glavni sudija Ključić »pomirljivo« je promatrao »obračune igrača«. Grubosti nije znao »presjeći«! I baš zato snosi najveći dio krivice zbog onako grube igre u nedjeljnom susretu u kojem samo zahvaljujući takvom njegovom tolerantnom stavu, nije bilo isključenih. To je i najveća zamjerka na njegovo suđenje. Pored toga Ključić je trebao zahtijevati da jedna od ekipa — zbog istovjetnosti boje dresova, zamjeni dresove, kako bi olakšao posao sebi i svojim pomoćnicima, a vjerujemo da bi

poslije toga i igrači manje griješili, akcije bi bile ljepše i uspješnije.

SUSRET JE POTVRDIO...

... mišljenje da omjer snaga Borca i Zenice ne treba promatrati kroz prizmu oktobarske katastrofe Borca u Zenici. U nedjeljnom susretu protivnici su bili ravnopravni. Istina Zenica je nastupila

JOVANOVIĆ sa uspjehom nastupa u odbrani i navali

bez Tomanovića, Jaroša i Košana, ali vrijednost uspjeha Borca se mnogo tim ne umanjuje. Drugog gosta drugoligaša Borac je učinio poraženim.

Mladi Trubajčić, neumorni Jurčić i inteligentni Jovanović bili su najbolji igrači Borca.

PITANJE SISTEMA TAKMIČENJA neka riješe sami klubovi

Pretsjednik Banjalučkog nogometnog potsaveza drug Vilko Arnuš, sudija Okružnog privrednog suda u Banjoj Luci, vrlo rado je izišao u susret molbi da za čitaoce Banjalučkih novina odgovori na nekoliko pitanja i da pomogne org. na ovom području.

Kakva je bila saradnja i veza Potsaveza sa klubovima iz unutrašnjosti u prošloj godini?

U cilju veće saradnje i veze sa klubovima pozivani su predstavnici klubova na plenumu Upravnog odbora, a održana su pod kraj godine i dva sastanka — u Bihaću i Banjoj Luci, sa pretsjednicima klubova na kojima je stavljen u dužnost upravama klubova da sa svojim igračima i članstvom prouče donijete propise. Na ovim sastancima bilo je govora o pripremanju i pružanju pomoći oko organizovanja klubskih skupština. Istaknuto je da klubovi u rješavanju najvažnijih pitanja treba da angažuju i da se oslone na pomoć društveno-političkih organizacija, u prvom redu na SSRN-a.

Napominjem da svi klubovi nisu slali svoje predstavnike iz nepoznatih razloga na ove sastanke, iako je Potsavez snosio jedan dio troškova.

Da li su stavljanje primjedbe na rad Upravnog odbora Potsaveza i u čemu se one ogledaju?

Bilo je primjedaba na rad pojedinih komisija pri Potsavezu. Kritikovane su pojedine odluke a motivacijom da nisu pravilne i da su donijete protivno postojećim propisima. Naročito se pitalo o pitanje oko poništenja utakmica Podgrmeč (Sanski Most) — Kozara (Bos. Gradiška) i Jedinstvo (Bihać) — Rudar (Ljubija), a kada su Podgrmeč i Rudar odbili da izvrše odluku o ponovljenom održavanju.

Da li su sjednice redovno održavane i što je uslovilo blago i sporo donošenje disciplinskih kazni?

U takmičarskoj sezoni sjednice su redovno održavane svake nedjelje, a kasnije po potrebi. Disciplinski odbor u posljednje vrijeme

sporo je riješavao nekoliko konkretnih slučajeva iz razloga što članovi disciplinskog odbora nisu bili prisutni ili zato što zapisnici o saslušanju — koje su dužni klubovi poslati nisu primljeni.

Obzirom da finansijske prilike u društvima sa teritorije Potsaveza Banjalučkog nisu povoljne, šta mislite da li bi trebalo izvršiti izmjene i kako u sistemu takmičenja za prvenstvo Potsaveza?

O sistemu takmičenja bilo je često govora, ali smatram da je sadašnji sistem (jedinstvene Potsavezne lige) najprikladniji i da ne bi isti trebalo mijenjati, jer bi sužavanjem potsavezne lige doprinijeli da kvalitet nogometne igre na našem potsavezu opadne. Mislim da izmjena sistema takmičenja za sada ne bi bila cjelishodna, uostalom ovo pitanje neka riješe sami klubovi.

Da li usvojena podjela po zonama ide u prilog nogometnim klubovima Banjalučkog potsaveza ili ne?

Što se tiče zonskog takmičenja, smatram da za pojedine klubove sa teritorije Potsaveza ovo takmičenje odgovara kao na pr. banjalučkom Borcu. Međutim pitanje je kako će u ovom takmičenju proći — naročito u finansijskom pogledu — dubički Borac, koji ima zasada najviše izgleda da uđe u zonsku ligu. Drugičijeg riješenja zasada nema i klubovi koji će učestvovati u tom takmičenju moraću da sve svoje snage usredsrede na pribavljanje potrebnih materijalnih sredstava za učešće u ligi, ili pak da u najgorem slučaju otkazu učešće u zoni.

Da li je bilo u klubovima kršenja amaterizma?

Ranije je bilo slučajeva kršenja amaterizma, ali otkako je pri Potsavezu formirana kontrolna komisija za zaštitu amaterizma, kršenja nema, zapravo kontrolna komisija nije utvrdila odnosno saznala ni za jedan slučaj, te smatram da su klubovi našeg Potsaveza u tom pogledu na dobrom putu.

Podmlatku u klubovima nije poklonjena dovoljna pažnja, a obzirom da svi klubovi nemaju juniorske ekipe, kakve je mjere poduzeo Potsavez da se ovo stanje popravi?

Najslabije uspjeha Potsavez je imao u takmičenju podmlatka, jer od 28 klubova — koliko ih ima na Potsavezu, svega je 10 timova podmlatka učestvovalo u prvenstvu. Međutim za ovakvo stanje ima i objektivnih razloga. Klubovi ne mogu finansijski da izdrže takmičenje čak sa prvih ekipama a kamoli li još sa ekipama podmlatka. U svrhu podizanja podmlatka, smatram da bi bilo potrebno formirati fond za podmladak, kako bi se na taj način barem donekle ublažilo ovo pitanje. Potsavez je više puta donosio odluke po pitanju podmlatka. Čak je jednom donio odluku da svi klubovi moraju uporedno sa učestvovanjem prvih timova u prvenstvu takmičiti se i sa ekipama podmlatka. Od ove mjere se otpustilo jer pojedini klubovi na primjer Mladost (Kotar Varoš) i Borac (Drvar) nemaju potrebnih materijalnih sredstava za učestvovanje ekipe podmlatka i prvog tima u prvenstvu. U posljednje vrijeme pojedini klubovi poklanjaju nešto veću pažnju podmlatku, a što se naročito vidi iz registracija igrača, od kojih je većina od 16 god. pa na više.

PRETPLATNICI

Pošaljite na vrijeme dug i pretplatu za list na naš tekući račun kod Narodne banke Banja Luka - filijala za srez - broj 763-T-193.

Pretplatnici iz Banje Luke mogu novac položiti u Administraciji lista - Dom kulture II sprat - svakim danom od 9 — 14 sati.

Administracija lista

Godišnja skupština Radničkog

Godišnja skupština Radničkog — nakon što je jednom odgođena — održana je nedavno u prisustvu oko 50 članova. Referat, koji je podnio dosadašnji pretsjednik kluba, najviše se zadržao oko slabog plasmana Radničkog u jesenjem dijelu Potsavezne lige. Smatra se da je do ovog najviše došlo zbog nesistematskog rada. Dosta prostora u referatu posvećeno je pitanju izgradnje igrališta, jer nedostatak istog svakodnevno se osjeća obzirom da igralište Borca nije dovoljno svim banja-

lučkim klubovima. Zemljište koje je Narodni odbor sreza bilo dodijeljeno za izgradnju igrališta Uprava nekretnina je ustupila jednom privatnom licu koje ga je zasijalo pšenicom i sada traži mnogo veću otkupninu! Radnički u protekloj godini imao je izdatke od blizu pola miliona dinara, ali je dobrim materijalnim poslovanjem uspio da godinu završi bez deficita. Klub ima danas 50 registrovanih igrača. Od toga broja samo je 16 juniora?!

L. P.

ВЕОМА ДОБРА ЕКИПА „СПЛИТА“ састаје се у недељу са Борцем

У недељу Борца по четврти пут наступа пред својом публиком у овој години. Недељни противник Бањалучана „Сплита“ (бивши Арсенал) чини нам се да је најјачи од свих овогодишњих противника Борца или се бар налази у најбољој форми.

Сплит је члан Хрватско-словеначке лиге и на крају јеснег дијела заузео је четврто мјесто. Највећи успјех Сплит је од свега оснута постигао прошле године пласиравши се у четвртфинале Купа гдје је победио од Партизана са 7:2. Међутим, и поред тако високог пораза фудбалери Сплита су оставили добар утисак на гледаоце и многи су се похвално изражавали о игри судјета „бијелих“. Нарочито видан напредак Сплита је примјетан одкако га тренира бивши тренер Хајдука Лука Калитерна.

Припремајући се за наступајућу сезону недељни противник Борца је недавно победио комплетни Хајдук са 3:1! Прошле недеље он је постигао још један велики успјех савладавши први тим загребачке Локомотиве са

2:0. Већина играча Сплита су млади играчи и овај клуб због својих успјеха а и због свијетлих традиција које датирају још од прије рата, стиче све више пријатеља у своме граду. Вјерујемо да ће момци Барба Луке у недељу пружити игру која ће задовољити бањалучку публику. Вјерујемо и очекујемо да ће играчи Борца уложити све снаге да њихов тим забележи још јед-

ну побједу и да тиме потврде садашњу вриједност. Како од Сплита тако и од играча Борца очекујемо да ће пружити фер и спортску игру, а побједу нека припадне бољој екипи.

У уједињеној екипи Сплита истичу се Крстловић (брат Хајдуковог центархалфа), Барановић, Видић и члан омладинске репрезентације Југославије Фјорентињи.

Л.

ОДБОЈКА

ПРВАЦИ ПОТСАВЕЗА ЕЛИМИНИРАНИ ИЗ КУПА

Недељни сусрет одбојка Рудар — Партизан (Бихаћ) одигран у дворани „Партизана“ у оквиру зимског одбојкашког купа БиХ није дуго трајао. Добро припремљена екипа гостију у саставу: Бебић, Брудар, Бурсаћ, Биљафер, Мајтар, Умичевић, савладала је са 3:0 за непуних 45 м. неприпремљену екипу домаћих који су наступили у саставу: Сарачевић, Шкулетић, Хошић, Станковић, Јерковић и Вукотић.

Већ сам почетак игре паровијестно је јакост бихаћких одбојкаша, који су веома брзо дошли у водство од 8:1, да би за кратко пријеме први сет ријешили у своју корист са 15:8. У другом сету домаћи су претрпјели пораз од 10:15. Најубудљивији је био трећи сет. Врхунац узбудљивости био је код стања 14:14 када су се екипе бориле за право сервирања. Ипак на коњу играчама Партизана пошло је за руком

да добију сет са 16:14 и меч са 3:0 приредивши на тај начин неугодно изненађење одбојкашима Рудара — пласиравши се заузедено у треће коло Зимског купа.

Ипак и поред веома добре игре и великог залагања дијеле екипе треба истаћи веома доброг смечера Брудара. Код неспремних играча Рудара, који нису вршили припреме због недостатка сале, Шкулетић и Сарачевић били су само нешто бољи од осталих.

Сусрет је са грешкама водно Фригаловић. Истина њему је било отежано пођење сусрета јер записничар није постојао, због чега је нарочито у трећем сету настало непотребно објашњавање.

Уопште узевши организацију недељне одбојкашке приредбе није била задовољавајућа, што је велики пропуст Рудара нарочито због невољења записника, а то се не може оправдати.

KRATKE VIJESTI

Skupština Banjalučkog nogometnog potsaveza održaće se 12 i 13 marta u Banjoj Luci u zgradi NOG-a soba broj 57 sa početkom prvog dana u 10 sati a drugog dana u 8 sati.

#

Kandidati za fudbalske sudije iz Banje Luke i unutrašnjosti trebaju da se prijave što hitnije Potsavezu nogometnih sudija Banje Luke.

Dopisi čitalaca

Ko je za ovo kriv?

SKORO POLOVICA KOLOBRANA I SADNICA NA PUTU PREMA MAGLAJANIMA JE UNIŠTENJA

Pored puta koji vodi od Banje Luke prema Maglajanima postavljani su u toku prošle godine kolobrani-putokazi. Iako od tada nije prošlo ni pola godine već danas se može vidjeti da je većina kolobrana u veoma lošem stanju. Veći dio je oštećen, izvaljen i polomljen. Obzirom da jedan kolobran košta oko 1200 dinara, to se nameće pitanje da li je moguće stati na kraj pojedincima - šoferima, prevoznicima i seljacima koji ne vode dovoljno računa o tome kako voze.

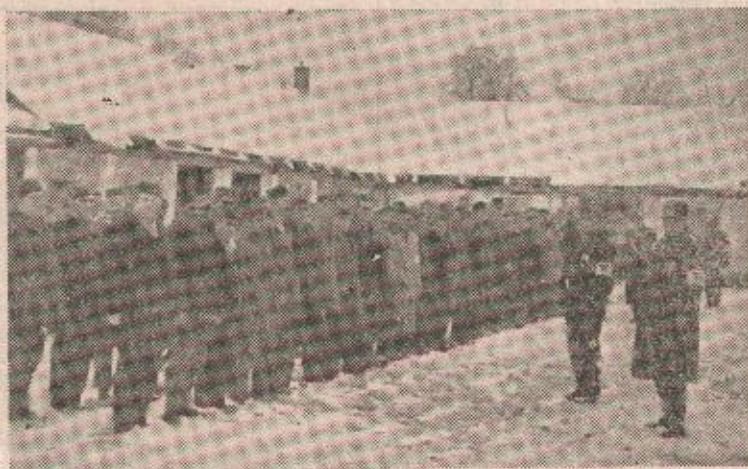
U prošloj godini početkom aprila na ovom dijelu ceste zasadeni su nekoliko stotina sadnica sa obje strane puta. Sadnice su ograđene. U prvo vrijeme poklanjalo se dovoljno pažnje njegovanju i uzgoju ali je to kasnije postalo suvišno. Naime, radi se o tome da danas u životu nema ni 10% od ukupnog broja posadenih stabala. Veći dio ovih sadnica uništila je stoka koja nekontrolisano, od strane vlasnika izlazi na ulicu, brsti i uništava mlada stabla. Kada je pazarni dan onda se takođe ne vodi nikakva briga o tome koliko će komada sadnica nastradati. Činjenica je, da seljaci koji odlaze na pijacu tjeraju kola uporedo, a ponekad, i po tri kola idu u istom pravcu. Saobraćajni propisi o zaoblazanju uopšte se ne poštuju.

Organi koji vrše nadzor na ovom dijelu puta nisu u stanju uvijek pohvatati i kazniti krivce za česte izgrede, prekršaje i mnogobrojna oštećenja opštenarodne imovine.

Apelovati na svijest danas je suvišno. Krivce treba privedi nadležnim organima za kažnjavanje, jer je jedino na taj način moguće spriječiti dalje uništavanje narodne imovine i održati zakonom određeni odnos i poštivanje saobraćajnih i ostalih propisa.

Milan MIJATOVIĆ

Nedavno je završio sa radom šestodnevni kurs za hemičare koji je organizovao Gradski odbor protivavionske zaštite u Banjoj Luci. Kurs je pohađalo 56 lica iz privrednih preduzeća u gradu. Ovom prilikom donosimo tri snimka sa ovog kursa

Dešava se to: službenicima koji rade u državnoj administraciji u vidu »malih poklona« i »milošte« stižu ponekad paketi čija se vrijednost može procijeniti na nekoliko hiljada dinara. Iako je ova pojava tako stara i poznata našim ljudima još iz ranijih, a naročito, prvih poslijeratnih godina, još i danas tu i tamo susrećemo se sa ljudima koji su spremni da za učinjene usluge plaćaju, podmićuju i podilaze ljudima koji rade na odgovornim dužnostima. Često puta u pitanju su neznatne usluge i molbe naših građana koje su organi Narodne vlasti dužni da rješavaju, odnosno da izdaju odgovarajuća rješenja, potvrde i sl. Ponekad je sama stranka uzrok zbog čega dolazi do odugovlačenja sa izdavanje onih dokumenata na koje čeka s nestrpljenjem i zbog kojih ponekad čini propuste koji mnoge od njih odvođe na optuženičku klupu. Takvih primjera ima mnogo. Do koje granice može ići drskost u pokušaju da se službenici nekih ustanova podmite kako bi u korist stranke izdali neka rješenja ili dali pozitivan sud, kako bi s njim utjecali na konačnu odluku, neka nam ilustriraju ovi slučajevi.

Judске slabosti ili nešto drugo

Prije izvjesnog vremena, preko nadležnog organa u Prnjavoru, stigla je molba Arden Slavke banjalučkom Sekretarijatu unutrašnjih poslova u kojoj moli da joj se izda izlazna viza za Ameriku jer tamo navodno ima rođaka koji je poziva da dođe k njemu. Ovo je potkrijepljeno dokumentima koji su uglavnom govorili za izdavanje pasoša.

Od toga vremena nije prošlo ni mjesec dana, a Slavka je kupila autobusnu kartu i krenula za Banju Luku. Ovdje se interesovala za službenika koji radi na poslovima izdavanja pasoša. Neko joj je dao krivu adresu pa je otišla u stan službenika Uprave državne bezbjednosti koji je izbacuje iz stana. Ona se odlučuje da ponovo pokuša sreću. Sada pronalazi »onog pravog«, ali i ovdje nailazi na hladan prijem. Poslije toga pokušavala je da sestri referenta za pasoše u njenom stanu ugura u ruke dvije hiljade dinara. Pored toga sa sobom je donijela i punu korpu mliječnih proizvoda računajući s tim, da bi poklon u vidu »milošte« mogao otkrivati srce ljuđi kojima se obraća.

Ljudi na koje se sve obraćala sa zahtjevima da ubrzaju rješenje njenog predmeta podnijeli su tužbu nadležnom sudu koji je ovu korumpiranu ženu osudio na šest mjeseci zatvora.

Nedavno je Miloš Topić iz Bukvakea podnio molbu Sekretarijatu unutrašnjih poslova da sasluša svjedoke koji će mu potvrditi da je jedno izvjesno vrijeme proveo u zarobljeništvu. Molba je redovnim putem preko protokola stigla referentu nadležnom za donošenje rješenja u ovakvim slučajevima. Predmet je uzet u rad. Odmah poslije toga dolazi Topić referentu Đorđu Milosavljeviću i moli da se proces oko saslušanja ubrza kako bi što prije dobio rješenje. Da bi sve ovo potkrijepio on službeniku nuđi kotaricu u kojoj se nalazi nešto mesnatih i mliječnih proizvoda. Ovakvo odbija i saopštava stranci da je on dužan da izda odgovarajuće rješenje ali tek onda kada predmet bude u potpunosti kompletiran.

Isti ovaj Topić još jednom je pokušao da ode u stan kod ovog službenika. Tamo ga ne pronalazi ali zato ostavlja njegovoj ženi korpu sa stvarima s napomenom da to preda svom drugu jer on zna o čemu se radi. Kada je došao kući Đorđe Milosavljević je po opisu doznao o kome je riječ, i stvari koje je dobio na poklon odnosi u Sekretarijat unutrašnjih poslova i predaje ekonomatu.

Svima onima koji prvi put stupaju u radni odnos ili odlaze negdje u drugo mjesto potrebne su potvrde o mjestu boravka itd. Organi unutrašnjih poslova dužni su da izdaju ovakva rješenja bez obzira ko je stranka koja traži redovnim putem izdavanje ove potvrde. Međutim, mnogi ne vode dovoljno računa o tome i misle da zakon nije prema svima jednak i da je »rupe« potrebno popuniti podmićivanjem i laskanjem pojedinih službenicima. Tako je jedna žena nudila službenici Miri Smiljanić iz Sekretarijata unutrašnjih poslova 1000 dinara da joj

ova izda potvrdu o mjestu boravka. Ova nije primila nagradu jer je i onako bila dužna izdati traženu potvrdu.

U Sekretarijatu unutrašnjih poslova svakodnevno se izdaje desetinu legitimacija. Pored službenika koji je zaposlen na ovom poslu prolaze ljudi svakakvih navika i ubjeđenja. Eto, nedavno je jedna drugarica trebala da primi gotovu legitimaciju. Ona je, prije nego što će otići u Sekretarijat unutrašnjih poslova, otišla na pijacu i tamo nakupovala voća i živčnih namirnica i sve to pokušala da ugura u ruke službeniku koji joj je izradio i predao legitimaciju.

Koliko bi se tek moglo pisati o ljudima koji u svakodnevnom kontaktu sa službenicima nastoje na sve moguće načine da im uguraju u ruke male poklone u vidu nalivpera, novčanika, tašni, upaljača, cigareta pa sve do šibice koja staje desetak dinara. Nije rijedak slučaj da stranka pokušava da ostavi na stolu službenika zadnjih stotina dinara nadajući se da bi ovo moglo imati presudan značaj u daljem razvoju i toku stvari koju traži.

Ružne su to navike i mi smo prisiljeni i danas da ih gledamo, da se susrećemo s njima i da se borimo protiv njih.

D. Momčilović

TO JE VEĆ PREVIŠE

U »Banjalučkim novinama« bilo je i napisa i karikatura o nehigijenskom usluživanju u pojedinim prodavnicama prehranbenim artiklima u gradu Banjoj Luci. Ali, ipak sve nije rečeno. Zamotavanje pojedinih namirnica u novine, pa i prijave donekle se može tolerisati usljed nedostatka papira. Razumljivo je da se ne možemo pomiriti da nam u takav papir pakuju sir, kajmak, meso i slične namirnice kao što se to čini i pored upozorenja. Ali, izgleda da kritika i ukazivanje nisu dovoljni i da su, potrebne i administrativne, pa i kaznene mjere. To potvrđuje i karakterističan primjer sa piljarskom radnjom »Trešnja«. Ne samo da u ovoj prodavnici nisu naučili ništa iz dosadašnje kritike, nego su, kao za činat, prihvatili se da i u stare bolesničke liste zamotavaju jabuke, i druge namirnice. Nedavno u ovoj prodavnici u bolesničkoj listi neke radnice iz uprave apoteka zamotane su jabuke jednom službeniku. Nije on bio jedini tako »uslužben«.

Svakom je jasno da je ovo već

i previše! Nema nikakvog opravdanja da se bolesničke liste — papiri koje u svojim rukama duže vremena nose bolesnici raznih raznih bolesti, koriste u ovakve svrhe. Ovo bi trebali da shvate

i oni iz »Trešnje« i drugih naših prodavnica koji tako rade. Možda će ih na to opomenuti i nadležni organi tržne ili sanitarne inspekcije.

M. C.

Treba stati na kraj nekontrolisanom radu samozvanih zubara

Nedavno sam po službenom poslu putovao u Bočac. Iznenađilo me kada sam saznao da u selu već duže vremena radi jedan samozvani zubar. Imao sam priliku gledati kako izgleda jedno »savremeno« vadenje zuba. Lazo Kovačević, zemljoradnik iz ovog sela posadio je na zemlju jednu stariju ženu, a zatim njezinu glavu stavio među svoje noge. Istina, ovaj »zubar« je imao prava klješta, ali je i pored toga skoro pola časa prevrtao po ustima nesretne žrtve dok nije izvadio zub.

Pored toga, ovom prilikom je Lazo Kovačević bio pijan, i vjerovatno radi toga, nikako nije mo-

gao s uspjehom obaviti posao. Kada sam mu prišao i opomenuo ga da to nije njegov posao on je izvalio rješenje od Sreske ambulante iz Mrkonjić Grada kojim mu se dozvoljava vadenje zuba s napomenom da za svaki izvađeni zub može naplatiti po 50 dinara.

Ako je već jedna zdravstvena ustanova izdala ovakvo rješenje onda bi bio red da ona povremeno kontroliše kako ovaj »zubar« obavlja svoj posao. Činjenica je, da Lazo Kovačević nosi sav svoj pribor za vadenje zuba u džepovima i nezamotan. Nije isključeno da dođe do infekcije i komplikacija. Ko će onda odgovarati?

MALIOGLASI

PRODAJE se pola kuće u Štrömajerovoj ulici broj 12. Informacije mogu se dobiti u Administraciji lista.

IZGUBLJENA legitimacija za ulazak u preduzeće »Rudi Čajaveo« Banja Luka na ime Tomislav NIKOLIĆ oglašava se nevažećom.

MEDICINSKA sestra, po danu zaposlena, traži namještenu sobu. Javiti u Administraciju lista ili na telefon 501.

RADIO KLUB »NIKOLA TESLA« Banja Luka, traži jednog honorarnog radnika, po mogućnosti da je radio-tehničar ili amater — radio tehničar. U obzir dolaze i penzioneri. Radno vrijeme od 16 do 20 sati svaki dan. Honorar po dogovoru.

Interesenti neka se pismeno jave u Administraciju lista »Banjalučke novine«.

IZGUBIO sam ručni sat »Ankerica«, od Elektrobih do Socijalnog osiguranja. Molim poštenog pronalazača da vrati u nagradu. Mirko LIPOVAC, preduzeće »Ogrev«

Predlog Društvenog plana Narodnog odbora sreza Banja Luka

Smjernice za razvitak privrede u 1955 godini

Industrija i rudarstvo

Razvitak industrije i rudarstva na području sreza za 1955 godinu obezbjeđuje se:

- nastavkom rada novoformirane proizvodnje grane 115
- nastavak otvaranja novih područja u eksploataciji šuma
- proširenje mogućnosti korištenja amortizacije.

Polazeći od postignutog ostvarenja u 1954 godini, kao i od mogućnosti proizvodnje, na srezu se predviđa porast industrijske proizvodnje u 1955 u vrijednosti od 28,9%.

Porast proizvodnje po granama u odnosu na 1954 godinu, u vrijednosnom pokazatelju izgledao bi ovako:

1954 = 100	
ukupno industrija	128,9
115 — obojena metalurgija	101,0
121 — industrija građevinskog materijala	101,0
122 — drvna industrija	133,0
127 — prehrambena industrija	75,9

Društveni proizvod u ovoj oblasti privrede u 1955 godini u odnosu na ostvarenje 1954 godine,

povećava se za 19,8% što se vidi iz slijedećeg:

	u hiljadama dinara	%
ostv. u 1954 g.	462.607	
plan 1955 g.	551.673	119,2

— oslobođenje od plaćanja kamata na osnovna sredstva poljoprivrednim dobrima kao i zemljoradničkim zadrugama i njihovim pogonima,

— mogućnost oslobođenja plaćanja zemljarine poljoprivrednim proizvođačkim organizacijama na površine zasijane krmnim biljem, kao i sve površine zasijane za proizvodnju kvalitetnog sjemena,

— oslobođenje od učešća sreza u ostvarenoj dobiti kod svih poljoprivrednih preduzeća kao i kod svih zemljoradničkih zadruga i njihovih pogona, uključivši i trgovinsku djelatnost, s tim da taj dio dobiti mogu utrošiti isključivo za privredne investicije,

— uplata doprinosa za socijalno osiguranje za sezonske radnike po stopi doprinosa za zdravstveno osiguranje, što iznosi 12,5% od fonda plata,

— obezbjeđenje sredstava u budžetu sreza za davanje dotacija poljoprivrednim dobrima za koja se predviđa da će poslovati sa gubitkom, kao i za unapređenje poljoprivrede na poljoprivrednim dobrima.

I pored toga što se predviđa povećanje poljoprivredne proizvodnje u fizičkom obimu, kao i izvjesno povećanje cijena nekim poljoprivrednim proizvodima, dovede do povećanja prihoda iz poljoprivrede za oko 26 miliona dinara u odnosu na prihode predviđene planom 1954 godine. Porez na dohodak iz poljoprivrede u 1955 godini u odnosu na 1954, povećan je za dinara 700.000.- i utvrđen na dinara 118.700.000.-

Sprovedenjem ovih mjera i pod uslovima normalnih vremenskih prilika, predviđa se u 1955 godini povećanje ukupne poljoprivredne proizvodnje u srezu banjalučkom za 10% u odnosu na proizvodnju predviđenu planom u 1954 godini (računat po cijenama plana 1954 godine). Po cijenama predviđenim u 1955 godini povećava se vrijednost ukupne proizvodnje za 17%, što se vidi iz same dokumentacije.

Predlog plana za 1955 godinu predviđa se na bazi prosječne normalne rodne godine, a taj prosjek uzet je odnosno temelji se na prosjeku 1947/51 sa izvjesnim povećanjem uzimajući u obzir i izvršenje sjetvenih planova u 1953 i 1954 godini, što se smatra opravdano u odnosu na 1947/51 godinu.

Struktura površine sreza po kategorijama korištenja stanja 31 X 1953 godine:

Ukupna površina u ha od toga:	170.115	100%
oranice i vrtovi	57.604	33,85
voćnjaci	3.292	1,93
vinogradi	155	0,08
livade	24.542	14,31
pašnjaci	6.047	3,55
ribnjaci	—	—
trstici i bare	16	0,01
šumsko zemljište	74.045	43,33
neplodno zemljište	4.414	2,74

Pregled zasijanih površina iz-gleda ovako:

	(u procentima)		
	Izvršenje 1953	Izvršenje 1954	Predl. plana 1955
Ukupna sjetva u tome:	100,0	100,0	100,0
žitarice	90,7	90,6	90,8
ind. bilje	2,4	2,1	2,2
povrtno bilje	4,5	4,3	4,6
krmno bilje	2,4	3,0	3,2

Iz prikazanih podataka vidi se da naši poljoprivredni proizvođači ne proizvode ni za svoje najnužnije potrebe proizvode ind. povr. i krmnog bilja, a da se i ne govori o normalnoj potrebi i tržišnim viškovima.

Plan sjetvenih površina za 1955

Grana proizvodnje	Izvršenje 1953	Plan 1954	Predlog plana 1955	Predlog plana 1955 po cijenama za 1955 godinu
211 — ratarstvo	100	87,07	94,55	100,85
212 — voćarstvo	100	72,88	105,62	106,65
213 — vinogradarstvo	100	51,21	113,66	113,66
214 — stočarstvo	100	104,90	116,70	130,10
215 — ribarstvo	100	133,33	133,33	133,33
216 — domaća prerada	100	101,23	105,52	108,72
Ostalo	100	90,58	110,28	133,50
UKUPNO	100	92,51	102,30	110,80

Iz prikazane tabele vidi se da je predlog plana za 1955 godinu veći u odnosu na postignutu proizvodnju u 1953 godini za nešto više od 2%, a ako uzmemo proizvodnju po cijenama koje se predviđaju u 1955 godini, onda je vrijednost proizvodnje veća za oko 11%, a u odnosu na plan 1954 godine za oko 10% računato po cijenama plana 1954, a po cijenama predviđenim u 1955 godini za oko 20%.

Predlog plana poljoprivrede za 1955 godinu kako se vidi veći je

Grana proizvodnje	Izvršenje 1953	Plan 1954	Predlog plana 1955	Predlog plana 1955 po cijenama 1955 godine
UKUPNO	100	100	100	100
211 — ratarstvo	56,68	53,33	52,23	50,56
212 — voćarstvo	4,35	3,43	4,54	4,25
213 — vinogradarstvo	0,32	0,17	0,35	0,32
214 — stočarstvo	26,12	29,61	29,74	30,69
215 — ribarstvo	0,02	0,02	0,02	0,02
216 — domaća prerada	7,90	8,67	8,14	9,51
Ostalo	4,61	4,77	4,98	4,65

Na razvitak poljoprivrede u 1955 godini utiće pored saveznih i republičkih i slijedeće mjere:

— veće angažovanje naučno-istraživačkih i uslužnih proizvodnih ustanova u pitanju stručne i tehničke pomoći, kao i pomoći u kvalitetnom sjemenskom, sadnom i rasplodnom materijalu proizvođačima i proizvođačkim organizacijama, što treba da uslijedi kao rezultat osposobljavanja i organizacionog sređivanja poljoprivredne službe,

— formiranje Sreskog fonda za unapređenje poljoprivrede iz procenta od 1% na dopunski porez na dohodak od poljoprivrede, a to je iznos od dinara 7.619.300.- što je osjetno povećanje u odnosu na dosadašnje sreske fondove za unapređenje poljoprivrede.

Sredstva fonda za unapređenje poljoprivrede utrošić se za premiranje proizvodnje — kvalitet-

Poljoprivreda

nog sjemena, naročito krmnog bilja, sadnog i rasplodnog materijala, za premiranje usjeva s ciljem uvođenja napredne agrotehnike, za demonstracione ogledne, za subvencioniranje odgoja priplodne kvilite stoke, stimulaciju izgradnje dubrišta i silosa, za organizovanje trijerskih stanica itd.

— osiguranje budžetskih sredstava za normalan rad i poslovanje poljoprivrednih ustanova koje direktno rade na unapređenju poljoprivrede,

— donošenje i preduzimanje i drugih mjera za unapređenje poljoprivrede kao što su: održavanje poljoprivrednih izložbi, održavanje stručnih tečajeva sa individualnim poljoprivrednim proizvođačima, raznih korisnih predavanja i savjetovanja, većom pomoći stručnjaka na samom terenu, kao i ostalih mjera koje će se poduzimati,

— izrada perspektivnog plana su,

unapređenja poljoprivrede koji će uglavnom da predvidi način i vrijeme uvođenja kvalitetnog sjemena, rasplodnog i sadnog materijala, kako bi se, pa bar u dužem periodu, likvidiralo sa neren-tabilnim sortama i neproaktivnim pasminama, a na bazi reorganizacije područja.

Za poljoprivredna preduzeća i zemljoradničke zadruge predviđa se posebno slijedeće:

— oslobođenje od uplate amortizacije novo osnovanih poljoprivrednih preduzeća i poljoprivrednih pogona zemljoradničkih zadruga, koja su na osnovu propisa Saveznog i Sreskog društvenog plana za 1954 godinu oslobođena odnosno proglašena za probne pogone, izuzev u slučaju kada iskazuju dobit,

— mogućnost korištenja uplaćene amortizacije u punom iznosu,

Šumarstvo

Opšta karakteristika šumarstva sreza banjalučkog u 1955 godini jeste:

1. osnivanje sreskog fonda za unapređenje šumarstva sa iznosom od 24.800.000 dinara,

2. za razvoj i unapređenje šumarstva

Plan 1954 godine sječe drvene mase u m³ 193.040

U odnosu na postavljeni plan 1954 plan za 1955 smanjuje se za 42% a u odnosu na ostvarenje 1954 smanjen je za 13%.

4. Uporedo sa smanjenjem pla-

marstva predviđa se izgradnja komunikacija za bolje i racionalnije korištenje šumskog fonda,

3. dalje smanjenje obima sječe drvene mase što se najbolje vidi iz slijedećih podataka:

Izvršeno 1954	Plan 1955 god.
127.258	112.735

na obima sječe drvene mase nastavlja se i dalje povećan rad na šumsko uzgojnim mjerama, što se vidi iz slijedećih podataka:

	Plan 1954	ostvareno 1954	plan 1955
Novo pošumljavanje	54 ha	63 ha	83 ha
Popunjavanje kulturama	95 ha	123 ha	68 ha
Čišćenje kultura	38 ha	75 ha	175 ha
Stavljanje pod zabranu	90 ha	95 ha	81 ha
Čišćenje šikara	100 ha	113 ha	18 ha
Svega	377 ha	469 ha	425 ha

Ovdje se naročito vidi da vidnomjesto zauzima novo pošumljavanje kao i čišćenje kultura.

Građevinarstvo

Plan građevinarstva za 1955 godine je slijedeće u hiljadama dinara:

Plan građevinarstva za 1955 godine je slijedeće u hiljadama dinara:					
Ukupni društveni proizvod	Narodni dohodak				
Ostvareno 1954	plan 1955	%	Ostvareno 1954	plan 1955	%
54.100	567.075	1123	50.000	531.473	1062

Činilac ovako visokog plana je-ste:

— Izvođenje radova na izgradnji Fabrike celuloze na terenu sreza, koji će radovi biti u 1955 godini izvođeni na terenu sreza, a koji su obezbjeđeni Saveznim društvenim planom iz kredita Narodne banke mimo konkursa.

— Izgradnja puta Manjača koje izvodi preduzeće drvene industrije »Vrbas« Banja Luka.

— Dovođenje škola na području sreza, započelih u 1954 godini koja sredstva su obezbjeđena budžetom odnosno budžetskom dotacijom.

Trgovina i ugostiteljstvo

U 1955 godini predviđa se da će se plan trgovine i ugostitelj-

	Promet			Ukupni društveni proizvod		
	Izvršenje 1954	plan 1955	%	izvrš. 1954	plan 1955	%
Trgovina	462.233	565.050	122	39.765	34.827	87
Ugostiteljstvo	45.892	56.196	123	8.429	10.973	130

U 1955 godini trgovina i ugostiteljstvo će ostvariti svoj plan na osnovu daljnjih povezivanja fonda plata sa ostvarenim prometom.

Podaci o ostvarenom prometu i ukupnom društvenom proizvodu u 1954 godini u gornjim tabelama ne slažu se tabelom ostvarenja iz prvog dijela plana iz razloga, što je

u ostvarenje 1954 godine uneseno ukupno ostvarenje trg. preduzeća »Trgopromet« i Ugostiteljskog preduzeća »Ponir« dok se u plan 1955 godine ušlo samo sa trg. i ugostiteljskim radnjama na području sreza, što je uzeto radi realne usporedbe povećanja plana 1955 godine.

Predlog Društvenog plana Narodnog odbora sreza Banja Luka

Nastavak

Smjernice za razvitak privrede u 1955 godini

Zanatstvo

U planu 1955 godine predviđa se da će se ostvariti u ovoj oblasti

sti u hiljadama dinara:

	Ostvarenje 1954	plan 1955	%
Ukupan društveni standard	15.868	16.549	104

Ovo povećanje je povećanje u svim sektorima zanatstva kako kod zadrugnog tako i kod privatnog zanatstva.

Ovo povećanje je rezultat: — opšteg razvitka svih oblasti privrede, čime će se povećati po-

tražnja zanatskih usluga, — ekonomskim instrumentima predviđenih u društvenom planu sreza za 1955 godinu, — potpunom primjenom Uredbe o zanatskim radnjama i preduzećima.

UKUPAN DRUŠTVENI PROIZVOD po cijenama predviđenim za 1955 god. (u 000 Dinara)

1953	1954	1955	I n d e k s			
			1953—100	1954—100	1955	
Ukupan društveni proizvod	2.393.061	1.913.474	3.338.921	79,8	139,5	174,5
Amortizacija	107.979	166.029	188.534	153,9	174,5	113,6
Nacionalni dohodak	2.285.082	1.747.445	3.150.387	76,5	137,8	180,2

UKUPAN DRUŠTVENI PROIZVOD PO STANOVNIKU (po cijenama predviđenim za 1955 godinu) (u 000 Dinara)

1953	1954	1955	I n d e k s			
			1953—100	1954—100	1955	
Ukupan društveni proizv. po stan.	23.849	18.559	31.533	78,2	133,5	169,9

NACIONALNI DOHODAK PO STANOVNIKU (po cijenama predviđenim u 1955 godini)

1953	1954	1955	I n d e k s			
			1953—100	1954—100	1955	
Nac. dohod. po 1 stanovniku	22.771	16.949	29.760	74,4	140,8	175,7

PROPISI O EKONOMSKIM INSTRUMENTIMA I MJERAMA ZA OSTVARENJE PLANA

Pored saveznih i republičkih instrumenata predviđenih Saveznim i Republičkim Društvenim planom privredne organizacije, državni organi, pridržavajući se svih donesenih instrumenata u Društvenom planu sreza ukoliko se na njih odnose.

Amortizacija

Stopa amortizacije za Ciglanu u Zalužanima je 75% od punog iznosa amortizacije a uplaćivaće se od juna 1955 godine do 31 decembra 1955 godine u jednakim mjesečnim iznosima.

Stopa amortizacije za ugostiteljstvo svih sektora je 10%.

Stopa amortizacije u zanatstvu je slijedeća:

- »Poljoremont« zanatska radnja za opravku poljoprivrednih mašina Derviši 5%
- Zanatstvo zemljoradničkih zadruga 10%

RASPODJELA DOBITI

1. Dobit koja ostaje za raspodjelu između komune i privrednih organizacija, raspoređuje se između Narodnog odbora sreza i privrednih organizacija koju ostvaruju, po preduzećima i procentima kako slijedi:

Komuna	privr. organizacija
Rudnik boksita Bočac	70
Ciglana Zalužani	89
PDI »Vrbaš« — pogoni	89
PDI »Borja« — pogoni	89
Mlin Vrbanja	20
»Poljoremont« — Derviši	50

2. Narodni odbor sreza banjalučkog odriče se učešća u dobiti kod slijedećih privrednih organizacija: — Željezničkog transportnog preduzeća — Poštansko telegrafsko telefonskog preduzeća — Poljoprivrednih preduzeća.

3. Ostatak dobiti pogona Zemljoradničkih zadruga, koja preostaje nakon izdvajanja u investicioni fond za privredne investicije (dio koji bi pripadao federaciji) i pod-

FOND PLATA

U oblasti trgovine trgovinske radnje i trg. pogoni zemljoradničkih zadruga primjenjivaće slijedeće procenete za formiranje fonda u odnosu na ostvareni promet:

Trg. radnja	»Gomjenica«	3,0	Trg. radnja	»Iliđa«	2,5
»Udarnik«	1,9	»Promet«	4,3		
»Vrbaš«	2,5	»Jablan«	3,0		
»Čemernica«	1,6	»Uzor«	2,8		
»Zvijezda«	1,5	»Sava«	2,5		
»Vrbanja«	1,9	»Lijeveče«	3,3		
»Crni vrh«	2,1	»Gaj«	2,5		
»Tromeđa«	2,5	»Kozara«	3,3		

Zadružni sektor:

Trg. pogon	br. 1 ZZ Bočac	1,5	Trg. pogon	br. 1 ZZ Kola	2,0
»br. 1 Čardačani«	2,2	»br. 2 ZZ Kola«	2,0		
»br. 2 Čardačani«	2,2	»br. 1 ZZ Krupa«	4,8		
»br. 1 ZZ Čelinac«	2,1	»br. 2 ZZ Krupa«	3,6		
»br. 2 ZZ Čelinac«	2,1	»Laktaši ZZ Lakt.«	3,6		
»br. 3 ZZ Čelinac«	3,9	»Milosav. ZZ Lakt.«	3,4		
»otkup drveta«	4,0	»Klašn. ZZ Lakt.«	1,7		
»br. 1 ZZ Dobrnja«	2,5	»ZZ Pavlovac«	2,5		
»br. 2 ZZ Dobrnja«	3,8	»br. 1 ZZ Piskav.«	1,8		
»br. 1 ZZ Dragočaj«	3,4	»br. 2 ZZ Piskav.«	2,2		
»br. 2 Dragočaj«	5,1	»Slatina ZZ Slat.«	2,2		
»otkup polj. proiz.«	5,1	»ZZ Stričići«	2,5		
»ZZ Drakulić«	3,4	»Snjegotina br. 1«	2,1		
»ZZ Ivanjska«	2,8	»Snjegotina br. 2«	3,1		
»Šimići ZZ Ivanj.«	2,5	»Trn ZZ Trn«	3,7		
»M. Han ZZ Ivanj.«	2,0	»Jablan ZZ Trn«	3,4		
»otkup drveta«	4,1	»ZZ V. Blaško«	3,0		
»br. 1 ZZ Karan.«	2,8	»br. 1 ZZ Vrbanja«	2,3		
»br. 2 Karan.«	2,3	»br. 2 ZZ Vrbanja«	2,3		
»br. 3 Karan.«	2,0	»ZZ Zalužani«	2,6		
»ZZ Jošavka«	3,9	»br. 1 ZZ Melina«	1,7		
»br. 1 ZZ Kobat.«	3,0	»br. 2 ZZ Melina«	2,0		
»br. 2 ZZ Kobat.«	2,5	»br. 3 ZZ Melina«	1,7		
»Maglaj. — Kobat.«	2,1	»br. 4 ZZ Melina«	4,2		
»Bakinci — Kobat.«	3,5				

U oblasti ugostiteljstva procenat za formiranje fonda plata u odnosu na ostvareni promet za ugostiteljske radnje i ugostiteljske pogone ZZ-a je slijedeći:

Općedruštveni sektor:

Ugostit. radnja	»Zelengora«	10,6	Ugostit. radnja	»Grmeča«	8,8
»Ugostit. radnja «Lovćen«	13,6	»Ugostit. radnja «Velež«	8,9		
»Ugostit. radnja «Jahorina«	12,3	»Ugostit. radnja «Kozara«	10,1		
»Ugostit. radnja «Prosara«	11,7	»Ugostit. radnja «Manjača«	8,2		

Zadružni sektor:

Ugost. pog.	ZZ Piskavica	6,7	Ugost. pog.	ZZ Dragočaj	7,7
»ZZ Kobatovići«	9,8	»ZZ V. Blaško«	6,0		
»ZZ Pavlovac«	10,8	»ZZ Vrbanja«	10,0		
»Laktaši ZZ Laktaši«	7,5	»Klašnice ZZ Laktaši«	6,5		
»ZZ Trn«	8,5	»ZZ Ivanjska«	3,8		
»ZZ Zalužani«	12,7	»ZZ Jošavka«	15,7		
»br. 1 ZZ Čelinac«	8,7	»br. 2 ZZ Čelinac«	12,7		
»ZZ Melina«	7,9	»ZZ Slatina«	5,9		
»ZZ Karanovac«	6,8				

STOPE DOPUNSKOG POREZA

1.

U razrezu dopunskog poreza najviše se slijedeće stope: dohodak od poljoprivrede primje-

Poreska osnovica	Stopa
do 30.000	7
od 30.000 — 50.000	10
od 50.000 — 80.000	12
od 80.000 — 120.000	15
od 120.000 — 160.000	18
od 160.000 — 200.000	21
od 200.000 — 250.000	24
od 250.000 — 300.000	27
od 300.000 — 400.000	30
od 400.000 — 500.000	33
od 500.000 — 600.000	36
od 600.000 — 700.000	38
preko 700.000	40

2. U razrezu dopunskog poreza na dohodak od samostalnih zanimanja i imovine, primjenjivaće se slijedeća stopa:

Poreska osnovica	Stopa
od 30.000 — 50.000	4
od 50.000 — 80.000	6
od 80.000 — 120.000	9
od 120.000 — 160.000	12
od 160.000 — 200.000	15
od 200.000 — 250.000	18
od 250.000 — 300.000	22
od 300.000 — 400.000	24
od 400.000 — 500.000	28
od 500.000 — 600.000	30

Za pokriće rashoda Narodnih odbora opština slijedeći prihodi:

1. Porez na nasleđe i poklone
2. Učešće u dopunskom porezu na dohodak od samostalnih zanimanja i imovine 50%
3. Učešće u porezu na promet na proizvodnju vina i rakije 50%
4. Učešće u ostalim prihodima 25%
5. U dopunskom porezu na dohodak od poljoprivrede učestvuje Narodni odbor opštine u slijedećim procentima:

1. Bronzani Majdan	28,8%
2. Čelinac	17,9%
3. Dobrnja	17,8%
4. Ivanjska	39,5%
5. Kola	12,9%
6. Krupa n/V	41,5%
7. Laktaši	9,3%
8. Piskavica	20,2%
9. Saračica	23,8%
10. Slatina	12,6%
11. Zalužani	15,5%

GLAVA XX

1.

Kao preduzeće u probnom pogonu smatraće se u 1955 godini sva preduzeća; poljoprivredna preduzeća i novo osnovane zemljoradničke zadruge, koje su osnovane kao preduzeća, koja će biti osnovana u 1955 godini.

2.

Poljoprivredna preduzeća: »Motajica« u Mahovljanima, »Milan Radman« u Slatini, »Zmajčev« u Čelincu i »Borac« u Kobatovicima, kao i poljoprivredni pogoni zemljoradničkih zadruga osnovani u 1954 godini smatraće se i u 1955 godini kao probni pogoni.

Petak, 11 III, nema predstave.

Subota, 12 III, »KLUPKO« komedija u 3 čina od P. Budaka. Početak u 20 časova. Cijene ulaznica od 25-60 din.

Nedelja, 13 III, »ZLATNI OKTOBAR«, komedija u 3 čina od M. Miletićev. Početak u 15 časova. Cijene ulaznica od 25-60 din.

»MALA FLOKAMI«, opereta u 3 čina od I. Tijardovića. Goštuje Jozo Bakotić kao Šjor-Bepo »Pogula«. Cijene ulaznica od 80-150 din. Početak u 20 časova.

Ponedjeljak, 14 III, nema predstave. Utorak, 15 III, »ANDRO STITIK-KECA«, komedija u 3 čina od nepoznatog dubrovačkog pisca. Početak u 19 časova. Cijene ulaznica od 15-35 dinara. Predstava za dake.

Srijeda, 16 III, nema predstave. Četvrtak, 17 III, premijera »DUBOKO PLAVO MORE«, psihološka drama u 3 čina od Terens. Refigena. Početak u 20 časova. Cijene ulaznica od 80-80 din.

#

DEŽURNE APOTEKE

- Petak: Dežurna apoteka broj 2 (ulica Marije Bursac)
- Subota: Dežurna apoteka broj 3 (ulica Vese Masleše)
- Nedelja: Dežurna apoteka broj 4 (ulica Vese Masleše)
- Ponedjeljak: Dežurna apoteka br. 1 (ulica Šoše Mažara)
- Utorak: Dežurna apoteka broj 2 (ulica Marije Bursac)
- Srijeda: Dežurna apoteka broj 3 (ulica Vese Masleše)
- Četvrtak: Dežurna apoteka broj 4 (ulica Vese Masleše)

Soboslikarska i ličilačka zadruga

»DEKOR«

u likvidaciji — Banja Luka

RASPISUJE LICITACIJU

osnovnih sredstava, materijala, alata i inventara

Interesenti neka se obrate 14 marta o. g. od 8-14 sati u ulici Šoše Mažara bb., viza-vi »Instalatera«.

Prednost imaju državna privredna preduzeća i ustanove.

Likvidaciona komisija